ТОШКЕНТДАГИ УЧРАШУВ БОШЛАНДИ

Тинчликни қадрлаётган барча кишилар Ҳиндистон ва Покистон халқларининг тинч ва осойишта яшашларини истайдилар

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 3 (3231). | Чоршанба 5 январь 1966 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ҲИНДИСТОН ЯРИМ ОРОЛИДА ТИНЧЛИК УЧУН

Ҳиндистон ярим оролидаги икки буюк давлат раҳбарларининг учрашуви 4 январда Совет Ўзбекистони пойтахтида бошланди, Тинчликсевар халқлар бу учрашувни сабрсизлик билан кутар эдилар.

Тошкент курантининг стрелкалари соат ўн олтига яқинлашиб қолган пайтда СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва у билан бирга Тошкентта келган совет давлат арбоблари тушган машиналар Ўзбекистон Ҳукумат уйига келиб тўхтади. Ўзбекистон Ҳукумат уйи музокаралар олиб бориш жойи қилиб белгиланган эди.

Тантанавор тус олган ҳукумат уйи олдидаги катта майдон қуёш нурига чўмган. Яхши ниятдаги барча кишиларнинг истагини акс эттирган сўзлар— «Покистон ва Ҳиндистон халқларининг тараққиёти ва равнақи йўлида Ҳиндистон ярим оролида тинчлик учун!» сўзлари катта оқ шойига ёзилган. Ҳиндистон, Покистон ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари тикилган. Катта аҳамиятга эга бўлган учрашув қатнашчиларини бу ерда совет журналистлари ва неча ўнлаб мамлакатдаги энг катта газеталар, телеграф агентликлари, радио ва телевидение компанияларининг вакиллари бўлмиш чет эл журналистлари кутиб турар эди.

Муҳаммад Аюбхон тушган машина майдонга кириб келади, унинг кетидан Покистон делегациясининг аъзолари тушган машиналар ҳам келади. А. Н. Косигин Покистон Президенти билан ва Покистоннинг бошқа давлат арбоблари билан илиқ саломлашиб кўришади, уларни Ҳукумат уйининг ўзлари учун ажратилган ва чиройли қилиб жиҳозланган хоналарига таклиф этади.

А. Н. Косигин покистонлик меҳмонларни узатгач, яна Ҳукумат уйидан чиқади. Лаъл Баҳодир Шастри ва Ҳиндистон делегациясининг аъзолари тушган машиналар майдонга кириб келади. Совет ҳукуматининг бошлиғи Бош Министрни ва Ҳиндистоннинг бошқа вакилларини қизғин табриклайди ҳамда уларни ўзлари учун ажратилган хоналарга узатиб қўяди.

Соат 16. Чироқлар билан ёритилган кенг музокаралар залига кириладиган уч эшик очилади. Ҳиндистон Бош министри Лаъл Баҳодир Шастри, Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин думалоқ стол теварагига ўтирадилар. Делегацияларнинг аъзолари, маслаҳатчилар ва экспертлар залга кириб ўтирадилар.

Покистон Президенти билан бирга ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто, Президентнинг мудофаа масалалари билан шуғулланувчи маслаҳатчиси, савдо министри Ғулом Форуқ, информация министри Хўжа Шахобиддин, ташқи ишлар секретари Азиз Аҳмад, Информация министрлигининг секретари Алтаф Баҳор, Президентнинг бош секретари Юсуф, ташқи ишлар министрлигининг бош директори Алви, Покистоннинг СССРдаги элчиси Иқбол Атхар, Покистоннинг Ҳиндистондаги олий комиссари Аршад Хусайн, Покистон армияси бош штабининг бошлиғи генерал-майор Шер Баҳодир, авиация маршали, Покистон авиакомпаниясининг президенти Азҳархон, Ташқи ишлар министрлиги директорларидан Бхатти, Ахунд, Қайзер Рашид ўтиришибди.

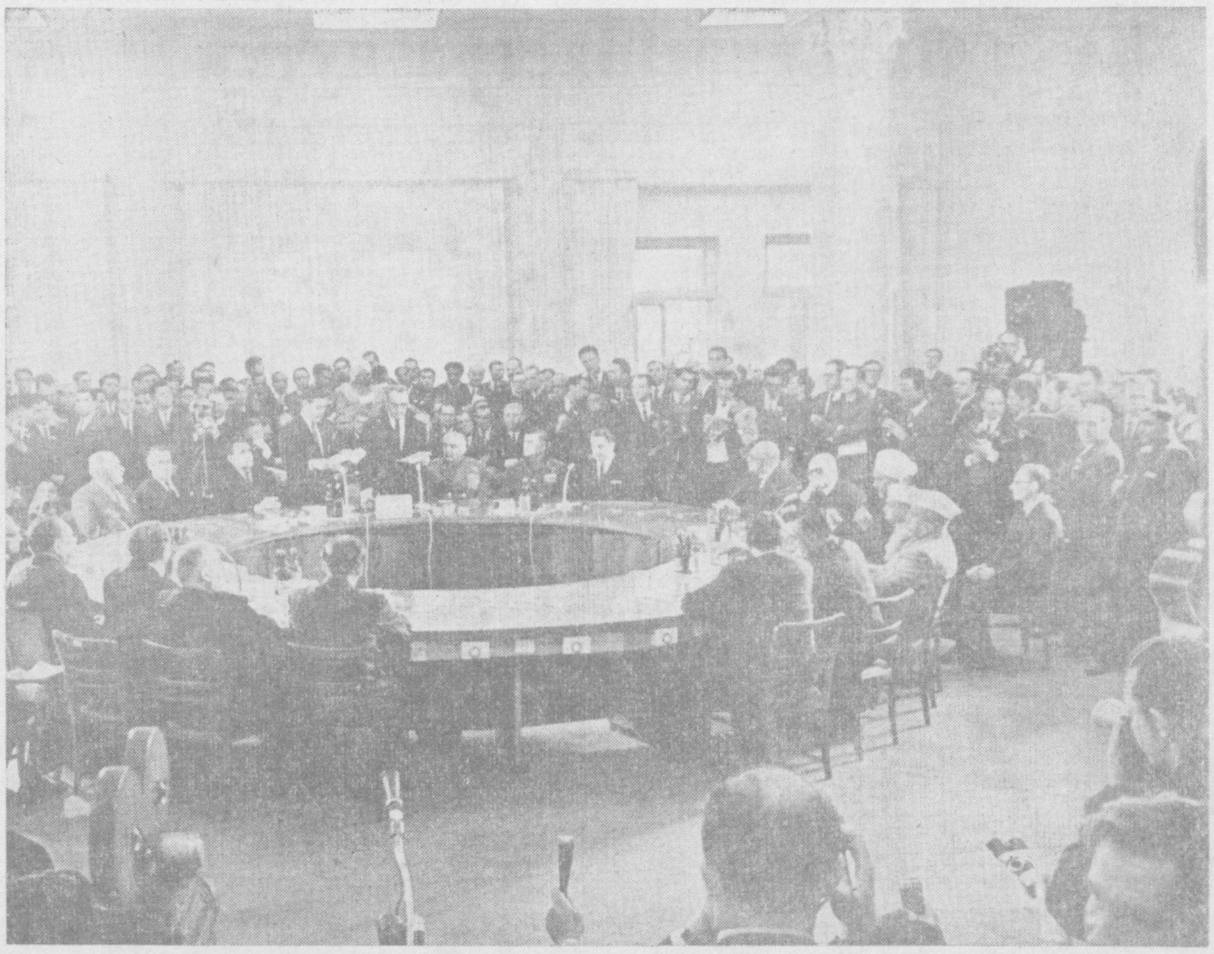

Кеча Тошкентда Ҳиндистон Бош министри Лаъл Баҳодир Шастри билан Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон ўртасидаги учрашув бошланди. Суратда: учрашувнинг расмий равишда очилиши.

С. Семенов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳиндистон Бош Министри ёнида ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль, ташқи ишлар министрлигининг ташқи ишлар бўйича секретари Ч. С. Жха, Бош Министрнинг секретари Л. К. Жха, ички ишлар министрлигининг секретари Л. П. Сингх, Ҳиндистоннинг Покистондаги олий комиссари Кевал Сингх, қуруқликдаги қўшинлар штаби бошлиғининг ўринбосари генерал-лейтенант П. П. Кумарамангалам, ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудири И. Ж. Баҳодир Сингх, мудофаа министрлигининг бўлим мудири Д. Р. Кохли, Бош Министр маҳкамасининг директори Ч. П. Сривастава, ташқи ишлар министрлигининг масъул ходими Б. А. Шарма ўтиришибди.

Совет томонидан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь ҳозир бўлдилар.

Кинокамералар ва фотоаппаратлар ишга туширилади. Залга таклиф этилган журналистлар шу тарихий дақиқаларни суратга олишга шошиладилар.

Учрашув расмий суратда бошланади. СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Покистон Президенти ва Ҳиндистон Бош Министрига мурожаат қилиб, нутқ сўзлайди.

А. Н. КОСИГИН НУТҚИ

Ҳурматли Президент жаноблари!

Ҳурматли Бош Министр жаноблари!

Биз Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг пойтахти Тошкент шаҳрида Осиёдаги икки буюк мамлакат — Ҳиндистон ва Покистоннинг атоқли давлат арбобларини — Лаъл Баҳодир Шастри жанобларини ва Муҳаммад Аюбхон жанобларини табриклашимиздан хурсандмиз. Совет Иттифоқининг халқлари бу мамлакатларнинг халқларига самимий ҳурмат ва дўстлик туйғуларини изҳор қилмоқдалар.

Покистон Президенти ва Ҳиндистон Бош Министри Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ва икки ўртадаги конфликтни тугатиш мақсадида бевосита алоқа ўрнатиш учун Тошкентда учрашишга рози бўлганликларини Совет ҳукумати чуқур мамнуният билан қабул қилди.

Совет Иттифоқи ҳукумати ана шу учрашиш тўғрисидаги таклифни илгари сурганида Покистон ва Ҳиндистон халқларига нисбатан фақат дўстлик туйғуларига, уларнинг тинчликка олиб борадиган йўлни топиб олишлари ва уруш кулфатлари билан боғлиқ бўлган қурбон ҳамда машаққатлардан қутулишларига ёрдам бериш ниятларига амал қилди. Ўтган урушлардаги энг оғир синовларни бошидан кечирган мамлакат бўлмиш Совет Иттифоқи тинчликни астойдил қадрлайди ва тинчлик идеалларини ғоят қўллаб-қувватлайди.

Ҳиндистон ва Покистон бизнинг жанубий қўшниларимиздир. Биз Совет Иттифоқининг Ҳиндистон ва Покистон билан дўстона муносабатларини мустаҳкамлаш тарафдори бўлибгина қолмай, ана шу мамлакатлар ўртасида тинчлик ва дўстлик ҳукм суришининг ҳам ҳамиша тарафдори бўлиб келдик. Ҳиндистон ва Покистон халқларининг тарихида уларнинг ҳар иккиси чет эл ҳукмронлигига қарши бир ёқадан бош чиқариб, қаҳрамонона кураш олиб борғанликларини кўрсатадиган мисоллар оз эмас. Улар биргаликда ҳаракат қилиб, мустамлакачилик устидан ғалаба қозондилар ва шу ғалабанинг қўлга киритиш учун биргаликда қурбон бердилар. Ўтмишда бўлгани каби, ҳозирги кунда ҳам Покистон ва Ҳиндистоннинг душманларигина уларнинг тўқнашувидан манфаатдор бўлишлари мумкин.

Ҳиндистон халқи билан Покистон халқини бир-бирига яқинлаштираётган нарсалар ўтмишгагина тааллуқли эмас. Ҳозирги кунда улар олдида турган вазифалар кўп жиҳатдан бир-бирига ўхшайди. Ҳар иккала мамлакатнинг халқлари йирик иқтисодий проблемаларни ҳал этишга интилмоқдалар, бу мамлакатлар аҳолисининг фароғати ва бундан буёнги тараққиёти ана шу проблемаларнинг ҳал этилишига боғлиқдир. Бу интилишлар бизга тушунарлидир. Биз Покистон билан Ҳиндистонни дўст бўлиб яшайдиган, ўз ўрталарида пайдо бўладиган ҳамма масалаларни тинч йўл билан ҳал этадиган, ўз миллий тараққиёти йўлидан муваффақиятли суратда олға борадиган давлатлар сифатида кўришни истаймиз. Ҳиндистон ва Покистон халқлари катта имкониятларга эгадирлар. Уларнинг яратувчилик ғайрати, ижодий қобилиятларининг рўёбга чиқиши, бу мамлакатлар иҳтиёрида бўлган табиий бойликларнинг ишга солиниши уларнинг экономикасини тез тараққий эттириш учун шарт-шароит вужудга келтиради.

Совет халқи ва Совет ҳукумати Покистон ва Ҳиндистон ҳукуматларининг ўт очишни тўхтатишга рози бўлганликларини табрикладилар. Ҳиндистон ва Покистон давлат арбобларининг тинч ва дўст бўлиб яшашга интилаётганликлари тўғрисида шундан кейин айтган гапларини барча мамлакатлардаги прогрессив кишилар мамнуният билан кутиб олдилар.

Биз Тошкентдаги учрашувга Покистон билан Ҳиндистон ўртасидаги муносабатларда бурилиш ясай оладиган учрашув деб баҳо берамиз. Ҳар иккала давлатнинг раҳбарлари ана шунга эришмоқ учун астойдил интилиб Тошкентга келдилар.

Табиий, вужудга келган ҳамма проблемаларни бир учрашув давомида ҳал этиш қийин бўлиши мумкин. Аммо, ана шу проблемаларни ҳал этишга олиб борадиган йўлларни белгилаш, ишонч ва ҳамжиҳатлик вазиятини вужудга келтириш, ҳозирги кунда муносабатларни нормаллаштиришга халақит бераётган масалаларни айни бир вақтда ҳал этиш муҳимдир. Бу — олға қараб қўйилган муҳим қадам бўлур эди. Биз яхши ниятдаги барча кишилар билан биргаликда, Президент Аюбхон ва Бош Министр Шастри шундай қадамни қўймоқ учун куч-ғайратларини сарф қиладилар, деб ишонамиз. Турмуш шу нарсани таъкидлайдики, ҳукуматлар низоли масалаларни бир-бирларининг манфаатларини эътиборга олиб совуққонлик билан ва холисона қараб чиқадиган бўлсалар, конфликтлар тугатилибгина қолмай, балки уларни вужудга кетирадиган манбалар ҳам талай даражада барҳам топади. Ҳар иккала мамлакатнинг жамоатчилик фикри ва матбуот вакиллари тинчликсеварлик ниятларига амал қилиб, бунга ёрдам берадилар деб умид қиламиз.

Ҳиндистон-Покистон муносабатларининг истиқболи Ҳиндистон билан Покистонга, уларнинг ҳамжиҳат бўлиб, яхши ният билан иш кўришга тайёр туришларига ва ижобий натижаларга эришмоқ учун сабот-матонат билан ҳаракат қилишларига боғлиқдир. Совет ҳукумати эса, ана шу олижаноб мақсадларни амалга оширишга бутун чоралар билан ёрдам беради. Биз бу учрашувнинг муваффақиятли ўтишига холис хизмат кўрсатишга тайёрмиз.

Президент Аюбхон ва Бош Министр Шастри Совет Ўзбекистони тупроғида музокаралар олиб борадилар. Совет Ўзбекистони Совет Иттифоқи халқларининг қардошлик оиласида катта муваффақиятларга эришди. Мамлакатимизнинг халқлари ва хусусан Ўрта Осиё республикаларининг халқлари Покистон ва Ҳиндистонда яшовчи халқлар билан кўпдан буён савдо-сотиқ ва маданият соҳасида маҳкам алоқа боғлаб келганлар. Ана шу ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг нормаллаштирилиши (олиб бориладиган музокаралар ана шу муносабатларни нормаллаштиришга хизмат қилмоғи керак) Совет Иттифоқининг Покистон ва Ҳиндистон билан дўстона алоқаларни янада кўпроқ кучайтиришига ёрдам беради, уларнинг миллий мустақиллигини мустаҳкамлашга ва ўз халқларининг фаровонлигини оширишга қаратилган иқтисодий ва маданий ҳамкорликни янада кенгайтиришга олиб келади, деб ҳисоблаш мумкин.

Тинчликни қадрлаётган барча кишилар Покистон Президенти билан Ҳиндистон Бош Министрининг учрашувига зўр эътибор ва умид билан кузатиб турибдилар. Улар, Покистон ва Ҳиндистон раҳбарларининг давлат арбобларига хос донолигига ишонадилар, Тошкентдаги учрашувнинг муваффақият қозонишини, Ҳиндистон ва Покистон халқларининг тинч ва осойишта яшашларини истайдилар. Улар Тошкентдан хуш хабарлар кутмоқдалар, бу учрашув самарали бўлади ва барча прогрессив кишиларнинг давлатлар ўртасида тинчлик бўлишини таъминлаш мумкин эканлигига, вужудга келган конфликтларни ҳатто қийин шароитларда ҳам бартараф қилиш йўлларини топиш мумкин эканлигига ишончини мустаҳкамлайди, деб умид қиладилар.

Президент жаноблари ва Бош Министр жаноблари Сизларнинг мамлакатларингиз халқлари манфаатлари йўлида, бутун дунёда тинчлик йўлида муваффақиятли иш олиб боришингизни тилашга ижозат бергайсиз. Биз янги, 1966 йил Ҳиндистон билан Покистон ўртасида яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатиладиган йил бўлади, деб умид қиламиз.

Сўнгра томонларнинг умумий розилигига биноан, А. Н. Косигин Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрига сўз беради.

Лаъл Баҳодир Шастри нутқи

Раис жаноблари,

Президент жаноблари, дўстлар!

Мен, аввало, Раис Косигин, Сизга халқимнинг, ҳукуматимнинг ва шахсан ўзимнинг дадил ташаббусингиздан астойдил мамнун бўлганлигимизни маълум қилишни истайман. Бу ташаббус менга ва Покистон Президенти Аюбхонга Осиёнинг шу тарихий шаҳрида учрашиш имконини берди. Бизга кўрсатилган меҳмондўстлик учун, шунингдек зўр эътибор ва ғамхўрлик учун шахсан ўз номимдан ва бутун делегациям номидан зўр мамнуният билан ўз миннатдорчилигимизни изҳор қиламан. Тошкент аҳолисининг бизни ғоят илиқ кутиб олганлиги бизни бениҳоя ҳурсанд қилди.

Биз Сизнинг Тошкентдаги учрашувда қатнашиш тўғрисидаги таклифингизга дарҳол ва ижобий жавоб қайтардик. Сизни илҳомлантирган тинчлик ўрнатиш мақсади ҳақиқатан ҳам олижаноб мақсаддир. Тинчлик Ҳиндистон учун ҳам, Покистон учун ҳам ва хусусан бутун инсоният учун ҳам ҳаётий зарурдир. Биз Ҳиндистон—Покистон муносабатлари тарихида янги боб очишга ҳаракат қилмоғимиз керак. Мен ҳозир ўтмиш тарихига қайтишни истамайман. Икки мамлакатимиз ўртасидаги конфликт ҳар жиҳатдан таассуф билдиришга лойиқ эканлигига аминман ва Президент Аюбхон ҳам бунга амин эканлигига астойдил ишонаман. Ўтмиш тўғрисида бир-биримизга таъна қилиш эмас, балки келажакка янгича қараш бизнинг шу учрашувдаги вазифамиз бўлмоғи керак.

(Давоми иккинчи бетда).

Муҳаммад Аюбхон нутқи

Раис жаноблари, Бош Министр жаноблари, ҳурматли делегатлар!

Менинг делегациям ва мен Ўзбекистон Республикасининг тарихий ва кўркам пойтахти аҳолисининг бизни қизғин ва самимий кутиб олганлигидан ғоят хурсанд бўлдик. Маданият соҳасида бу район халқи билан кўпгина муштарак традицияларимиз бор ва ажойиб ўтмиш тўғрисида кўпгина хотиралар сақланиб қолган. Бу шаҳар шу тарихий конференция ўрни деб танлаб олинганлиги диққатга сазовордир. Биз бу конференцияда келажагимиз учун — ҳамжиҳатлик, яхши ният ва ҳамкорликка асосланган келажагимиз учун янги йўл қидириб топа оламиз, деб умид қиламиз. Тошкент ўтмишни эсга туширади ва айни вақтда келажакка йўл кўрсатиб беради.

Раис жаноблари,

биз бу учрашувни чақириш масаласида кўрсатган заковатингиз ва давлат арбобига хос донолигингиз учун ва бу учрашувни жуда яхши ташкил этганлигингиз учун ҳам Совет ҳукуматидан ва шахсан Сиздан бениҳоя миннатдормиз. Сиз иш билан жуда банд эканлигингизни ва жуда катта вазифалар зиммангизга юкланганлигини ҳаммамиз яхши биламиз.

Мен Сизни ишонтириб айтишни истайманки, биз Сизнинг шу муҳим фаолиятингиз тинчлик иши учун катта аҳамиятга эга эканлигини жуда яхши тушунамиз, шунингдек бошқа олам ҳам буни яхши тушунади.

(Давоми иккинчи бетда).

А. Н. Косигин нутқ сўзламоқда.

Л. Б. Шастри нутқ сўзламоқда.

М. Аюбхон нутқ сўзламоқда.

А. Горокрик ва В. Кожевников фотолари (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҲИНДИСТОН ЯРИМ ОРОЛИДА ТИНЧЛИК УЧУН

ЯНГИ ЙИЛ ҲИНДИСТОН ВА ПОКИСТОН ЎРТАСИДА ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИ ЎРНАТИЛАДИГАН ЙИЛ БЎЛАДИ, ДЕБ УМИД ҚИЛАМИЗ

Лаъл Баҳодир Шастри нутқи

(Боши биринчи бетда).

Ҳар иккала мамлакатимиз ўртасида ҳали ҳал этилмаган кўпгина проблемалар борлигини биламан. Ҳатто энг яхши муносабатларда бўлган мамлакатлар ўртасида ҳам келишмовчиликлар ва ҳатто низолар бор. Ҳар иккаламиз кўз юммаслигимиз лозим бўлган масала шундан иборатки, биз ана шу келишмовчиликларни ҳал этиш воситаси сифатида куч ишлатиш тўғрисида ўйлашимиз керакми, ёки ҳеч қачон куч ишлатилмайди, деган қарорга келиб, шу гапни айтишимиз керакми. Бошқа мамлакатлар, ҳатто катта ресурсларга эга бўлган ва чуқурроқ ихтилофлари бўлган мамлакатлар ҳам қуролли конфликтга йўл қўймай, тинч-тотув яшаш принциплари асосида ёнма-ён туриб яшай олар эканлар, Ҳиндистон ва Покистон каби мамлакатлар ҳар қандай проблемаларни қурол ишлатиш йўли билан ҳал этиш идеясидан воз кеча олмайдиларми? Ўз халқлари турмушининг иқтисодий шароитларини яхшилаш Ҳиндистон билан Покистоннинг асосий проблемасидир.

Агрессияга зарба бериш зарурати туғилганидагина халқаро муносабатларда куч ишлатишни маъқуллаш мумкин. Шу сабабли, ҳар иккимизнинг куч ишлатишдан воз кечиш тўғрисида берадиган ваъдамиз бир-биримизнинг территориал бутунлигимизни ҳурмат қилишга рози эканлигимиздан далолат берган бўлур эди. Биз Покистоннинг суверенитети ва территориал бутунлигини сўзсиз эътироф қиламиз, деб доим гапириб келдик ва бу гапни ҳозир яна бир марта айтаман. Шу билан бирга, биз ўзимизнинг территориал бутунлигимиз ва суверенитетимизни ҳам ҳимоя қилмоғимиз керак. Бир-бирининг суверенитетини ҳурмат қилиш тинчликни ва яхши муносабатларни сақлаш учун мутлақо зарурдир.

Бу нарса равшан эътироф этилиши биланоқ Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг бутун характери ҳар иккала мамлакат халқларининг манфаатлари йўлида ўзгариши мумкин. Биз Покистоннинг тараққий этиши ва равнақ топишини истаймиз, деб тамомила равшан ва сидқидил билан айтишимга ижозат бергайсиз. Биз ҳам халқимизнинг турмушини яхшилашга ҳаракат қилмоқдамиз. Ҳиндистон билан Покистон ўртасида яхши муносабатлар ўрнатилган тақдирда, Ҳиндистон ярим оролининг тезроқ равнақ топа бошлашига ишонамиз.

Мен юқорида айтиб ўтганимдек, тинч-тотув яшаш сиёсатини қабул қилиш ана шундай ўзаро муносабатлар учун асос бўлмоғи керак. Шунга биноан, бир қанча соҳада тегишли чоралар кўришга тўғри келади. Масалан, совуқ уруш муҳитига чек қўйиш лозим.

Матбуот ёки радио орқали олиб бориладиган пропаганда натижасида душманлик ёки ишончсизлик туйғулари пайдо бўлар экан ва бу туйғулар ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларда сақланиб қолар экан, биз — ҳар иккала ҳукумат бошлиқлари ҳар қанча гапирганимизда ҳам, конфликт хавфи ҳамиша сақланиб қолаверади. Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларни умуман яхшилаш бизнинг мақсадимиз бўлмоғи керак. Бизнинг савдо-сотиғимиз қисқариб бормоқда, ваҳоланки бу савдо-сотиқ ривожланиб бориши керак эди. Ҳиндистон билан Покистон ўртасида кўп дарёлар оқмоқда. Бу дарёлар низо манбаи бўлиш ўрнига, биргаликда қуриладиган тадбирлар туфайли, ҳар иккала мамлакатимизни бадавлат қилиши мумкин эди. Иқтисодий ҳамкорликнинг бошқа кўп соҳалари ҳам бор. Бир-биримизни тушуниб яхши, ният билан иш кўрилганида, бу соҳаларни ўзаро фойдали тарзда ривожлантириш мумкин.

Мен булар тўғрисида гапирар эканман, ҳар иккала мамлакат ўртасида мавжуд бўлган кўп келишмовчиликлардан кўз юма оламиз ёки кўз юмишимиз керак, деб ишонтиришга уринаётганим йўқ. Мен бу келишмовчиликларни санаб ўтишни хоҳламайман. Аммо шуни айтаманки, бу проблемаларнинг ҳаммасини куч ишлатиш йўли билан эмас, балки муҳокама қилиш ва музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этиш керак. Қуролли конфликт проблемаларни ҳал этишдан кўра, кўпроқ проблемаларни вужудга келтиради. Қуролли конфликт ҳамжиҳатлик ва бамаслаҳат иш кўришга халақит беради. Иккинчи томондан, биз тинч вазиятда икки ўртадаги мавжуд келишмовчиликларни ҳал этиш йўлида реал прогресс бўлишига эриша оламиз.

Раис Косигин томонидан уюштирилган бу учрашувда келишмовчиликларимизни бартараф қилмоқ учун куч ишлатишдан воз кечиш тўғрисида бир битимга келинганида бу нарса анча катта ютуқ бўлур эди. Бу — ҳар иккала мамлакат муҳтож бўлган яхши қўшничилик муносабатларига йўл очиб берган бўлур эди ва шу билан бирга кўп проблемаларимизни ҳал этишни анча енгиллаштирган бўлур эди. Биз бошқа масалаларни ҳам албатта муҳокама қила оламиз ва муҳокама қилмоғимиз керак, аммо бу масалаларнинг баъзилари юзасидан бир битимга кела олмаганимизда ҳам ва яқин келгусида битимга келиш йўлларини топа олмаганимизда ҳам барибир тинчлик йўлидан воз кечмаслигимиз керак.

Бизнинг зиммамизга жиддий масъулият юкланган. Ҳиндистон ярим оролининг аҳолиси 600 миллион кишини, ёки инсониятнинг бешдан бир қисмини ташкил этади. Ҳиндистон ва Покистон ривожланиб равнақ топа олиши учун тинчликда яшашни ўрганишлари керак. Доимий конфликт ва душманлик шароитида халқларимиз янада оғирроқ қийинчиликларга дуч келадилар. Бир-биримиз билан уруш қилиб ўтириш ўрнига, фақирликка, касалликка ва жаҳолатга қарши кураш бошлайлик. Ҳар иккала мамлакатдаги оддий кишиларнинг проблемалари, умид ва орзулари бир хилдир. Бу мамлакатларнинг оддий кишилари конфликт ва урушни эмас, балки тинчлик ва тараққиётни истайдилар. Уларга қурол-яроғ ва ўқдори эмас, балки озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошпана керак. Халқларимиз олдидаги бу бурчни бажара олишимиз учун биз бу учрашувда бирон конкрет ва позитив нарсага эришиш йўлида ҳаракат қилмоғимиз лозим.

Бу муҳим учрашувдир. Бутун дунёнинг фикри-зикри бизга қаратилган. Покистон Президенти ва Ҳиндистон Бош Министри учрашдилару, бир битимга келолмадилар, деб айтмасинлар. Ўз проблемаларимизни жаҳон воқеаларининг кенгроқ доираларида қараб чиқишга қодир эканлигимизни ўз ҳаракатларимиз билан кўрсатиб берайлик.

Совет ҳукуматининг бошлиғи Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон нутқ сўзлаяжагини эълон қилади.

Муҳаммад Аюбхон нутқи

(Боши биринчи бетда).

Ҳозирги вақтда бутун дунёнинг эътибори Тошкентга қаратилган. Тарих Ҳиндистон ва Покистонга уларнинг ўзаро низоларини тинч йўл билан, адолатли ва фахрли асосда ҳал этиш учун қулай имконият яратиб берди. Биз ана шу имкониятдан позитив ва конструктив тарзда фойдаланишга қатъий қарор берганимиз ҳолда бу ерга келдик.

Биз ҳамкорлик руҳи билан суғорилган ҳолда бу ерга келдик. Бизнинг мақсадимиз — Ҳиндистон билан келишмовчиликларимизни абадий сақлаб қолиш эмас, балки бартараф қилишдан иборат. Биз мунозара олиб бориш учун бу ерга келганимиз йўқ. Биз кескинликни бартараф қилишни ва ҳар иккала мамлакат халқларида ишонч ва осойишталик туйғулари пайдо бўлишига ёрдам беришни истаймиз Ҳиндистоннинг ҳурматли Бош Министри ва унинг ҳурматли коллегалари ҳам шундай туйғулар билан илҳомланганлигига шубҳа қилмайман.

Ҳиндистон ва Покистонда яшовчи 600 миллионли аҳолининг равнақи тинчликни таъминлашга боғлиқдир. Ҳиндистон ҳам, Покистон ҳам чет эл ҳукмронлигининг узоқ давом этган машъум даврларида азоб-уқубатларни бошдан кечирдилар. Асрлар ўтиши билангина биз яна озодликка эришдик.

Биз бутун куч-ғайратимиз ва ресурсларимизни мустамлакачиликнинг машъум меросини тугатишга ва халқимиз учун бахт ва тараққиёт йўлини очиб беришга сарф қилиш имкониятига эга бўлиш ниятида тинчликда яшамоғимиз керак. Ахир, тинчлик биз учун ҳаётий аҳамиятга эгадир, тинчлик жуда зарурдир.

Аммо, тинчликни ўрнатмоқ учун тинчлик бўлишини исташ ҳали кифоя эмас. Тинчликни курашиб қўлга киритмоқ керак ва тинчликка хавф туғдирадиган проблемаларга сергаклик билан қараш-тинчликка эришиш йўлларидан биридир. Ўзимизни ҳалок қилиш эвазигагина бу проблемаларни менсимаслигимиз мумкин эканлигини яхши тушундик. Кескинлик зимдан сақланиб қолган ҳолда, миллатлар тинчликнинг зоҳирий кўриниши билангина қаноатланиб қололмайдилар. Тинчликнинг зоҳирий кўринишигина чинакам тинчликнинг ўрнини босолмайди.

Биз ана шу проблема билан шуғулланишимиз ва ҳар иккала мамлакатларимиз ўртасида тинчлик ўрнатиш учун қаттиқ ва мустаҳкам асос яратилишини таъминлайдиган шарт-шароитларни вужудга келтиришимиз лозим. Шу муносабат билан мен яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясида олдимизда турган асосий проблема ҳар иккала мамлакатларимиз томонидан қабул қилинган принципларга мувофиқ ҳал этилган тақдирда, урушдан воз кечиш тўғрисида Ҳиндистон билан битим тузиш тўғрисида самимий таклиф киритдим. Мамлакатлар ўртасида урушдан воз кечиш тўғрисидаги битим уларни бир-биридан ажратиб турган низоларни ҳал этиш юзасидан конкрет тадбирлар кўрилганидан кейин тузилган тақдирдагина, бундай битим амалий кучга эга бўлиши мумкин. Низоларни эса, муросага келиш руҳидагина ҳал этиш мумкин.

Ҳиндистон билан Покистон дуч келаётган проблемалар, шубҳасиз, мураккаб проблемалардир. Аммо, ҳар иккала мамлакатнинг раҳбарлари ана шу проблемаларни тинч ва фахрли йўли билан ҳал этишга қодир эмаслар, деб айтиш мумкин эмас. Ахир, биз Инд дарёси ҳавзасидаги сувлар тўғрисида бир битимга кела олган эдик-ку. Бу проблема анча мураккаб ва хатарли проблема эди. Шундан кейин биз Качрани тўғрисидаги низони арбитражга топшириш ҳақида келишиб олган эдик. Биз бундан илгари чегараларимизни демаркация қилиш ва бошқа кўп низоли масалаларни дўстона ҳал этишга муваффақ бўлган эдик. Модомики, шундай экан, нима учун биз ҳозир икки ўртада кескинлик ва конфликт туғдираётган асосий проблемага бевосита ёндаша олмаймиз, деб ҳисоблашимиз керак?

Ҳар иккала мамлакатнинг ресурслари чекланган ва биз халқларимизнинг ҳозир турмуш даражасини кўтариш учун ўз ихтиёримизда бўлган ҳамма нарсаларга ва бундан ҳам кўпроқ нарсаларга муҳтожмиз. Ҳеч қайсимиз уруш қилишга йўл қўя олмаймиз ва биз ўз ресурсларимизни уруш тайёргарлигига сарф қила олмаймиз. Бу — ҳали яқиндагина бошимиздан кечган воқеалардан чиқариб олишимиз лозим бўлган асосий сабоқдир. Биз халқларимизга улар талаб қилаётган нарсаларни беришимиз керак, бу эса, ўлим учун эмас, балки яшаш учун керакли воситалардир.

Бу кенгаш тинчлик жарчиси бўлиб қолсин; биз бу ердан халқларимизга умид сўзлари билан мурожаат қилайлик. Бизнинг ўртамиздаги муносабатларда тинч ва фахрли суратда ҳал этиш мумкин бўлмаган проблема йўқ. Биз ўз халқларимизга самимият билан мурожаат қилмоғимиз керак. Агар биз бирон мамлакат ҳам тинчлик шартларини буюра олмаслигини ҳамиша эсда тутиб, тинчлик учун ҳақиқатан ҳам курашар эканмиз, ишни шундан бошлашимиз керак. Тинчлик шартлари — тенглик ва адолатдан иборат. Бу — мамлакатлар ҳурмат қилишга ўрганиши лозим бўлган ва бўйсунишлари керак бўлган шартлардир.

Раис жаноблари, мен Сизни, шунингдек, Ҳиндистоннинг ҳурматли Бош Министрини ишонтириб айтишни истайманки, бу кенгашни том маъноси билан тинчлик кенгашига айлантириш ишида Сиз билан жуда катта ҳамкорлик қиламиз

Мен сўзимни тамомлаш олдидан меҳмондўстлигингиз учун ва Ҳиндистон билан Покистоннинг учрашувини ташкил этишдан катта манфаатдорлик кўрсатганлигингиз учун Сизга яна бир марта миннатдорчилик изҳор қиламан.

Сизга ташаккур.

Нутқлар зўр эътибор билан тингланди ва ҳар сафар нутқларнинг охирида қарсаклар чалинди

Томонларнинг умумий розилигига мувофиқ, биринчи мажлис шу билан тамом бўлади.

Муҳаммад Аюбхон, Лаъл Баҳодир Шастри, А. Н. Косигиннинг суҳбати

Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон билан Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри 4 январь куннинг биринчи ярмида СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин иштирокида суҳбатлашдилар. Бу суҳбат вақтида Ҳиндистон Бош Министри билан Покистон Президентининг Тошкентда ўтказиладиган учрашувига доир масалалар дастлабки тартибда муҳокама қилинди.

Суҳбатда Покистон томонидан ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто, президентнинг мудофаа масалалари билан шуғулланувчи маслаҳатчиси, савдо министри Ғулом Форуқ, ташқи ишлар бўйича секретарь Азиз Аҳмад иштирок этдилар.

Суҳбатда Ҳиндистон томонидан ташқи ишлар министри Своран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван, ташқи ишлар министрлигининг ташқи ишлар бўйича секретари Ч. С. Жха, Бош Министр секретари Л. К. Жха, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль қатнашдилар.

Совет томонидан суҳбатда СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи маршали В. Д. Соколовский, СССР Ташқи ишлар министрлиги Жанубий Осиё бўлимининг мудири В. И. Лихачев иштирок этдилар. (ТАСС).

Муҳаммад Аюбхон ва Лаъл Баҳодир Шастри шарафига А. Н. Косигин ҳузурида зиёфат

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 4 январда Дурмондоги резиденциясида Покистон Президенти Аюбхон ва Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Ҳиндистон делегациясининг аъзолари — ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль, ташқи ишлар министрлигининг ташқи ишлар бўйича секретари Ч. С. Жха, Бош Министр секретари Л. К. Жха; Покистон делегациясининг аъзолари — ташқи ишлар министри З. А. Бхутто, президентнинг мудофаа масалалари бўйича маслаҳатчиси, савдо министри Ғулом Форуқ, ташқи ишлар бўйича секретарь Азиз Аҳмад, Покистоннинг СССРдаги элчиси Иқбол Атхар, Покистон армияси бош штабининг бошлиғи генерал-майор Шер Баҳодир авиация маршали. Покистон авиакомпаниясининг президенти Азҳархон; совет томонидан — СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь қатнашдилар.

Зиёфат дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

Тошкент. Суратда: Ҳиндистон Бош министри Лаъл Баҳодир Шастри, Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин.
А. Горокрик ва В. Кожевников фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳиндистон делегацияси вакилининг матбуот конференцияси

ТОШКЕНТ, 4 январь. (ТАСС махсус мухбирлари). Ҳиндистон Ташқи ишлар министрлигининг ташқи ишлар бўйича секретари Ч. С. Жха бугун учрашув учун яхши асос яратилди, деди. У «Тошкент» меҳмонхонасида кўп кишининг иштироки билан ўтказилган матбуот конференциясида гапириб, қуйидагиларни айтди: Ҳиндистон Бош Министри Шастри ва Покистон Президенти Аюбхон учрашув бошланганидан кейиноқ юзма-юз учрашдилар. 35 минут давом этган бу учрашув вақтида улар ўз ишларининг процедураси масалаларини муҳокама қилдилар ва проблемаларнинг моҳияти юзасидан дастлабки мулоҳазаларни айтдилар.

Ҳиндистон делегацияси доираларида Аюбхоннинг бугунги нутқи ҳақида баён қилинган фикрларга тўхталиб, Ч. С. Жха бу нутқни жуда мақбул деб таърифлади. Ч. С. Жха бу нутқ конструктив руҳда тузилган деб таъкидлади.

Жха Тошкентда Совет Иттифоқи уюштирган тарихий учрашув катта имкониятлар очиб беради деб айтди. У, ғоят катта меҳмондўстлиги ва тинчликка интилаётганлиги учун Совет Иттифоқи ҳукуматига ташаккур билдирди.

Жха сўзининг охирида Ҳиндистон ҳукумати низоли масалаларни ҳал этишда куч ишлатишдан воз кечиш, Покистон билан ҳамжиҳатликни ривожлантириш тарафдоридир, деб уқтириб ўтди.

Покистон делегацияси вакилининг матбуот конференцияси

ТОШКЕНТ, 4 январь. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун «Тошкент» меҳмонхонасида ўтказилган матбуот конференциясида Покистон Информация министрлигининг секретари Алтаф Баҳор Тошкентдаги учрашувни чақирганлиги учун СССР ҳукуматига Покистон ҳукумати номидан ташаккур билдирди. Бу учрашув, деди у, фойдали бўлади. У, Покистон Президенти билан Ҳиндистон Бош Министрининг учрашуви яхши ташкил этилганлигини таъкидлади.

Биз, деди яна Алтаф Баҳор, бу ерга очиқ кўнгил ва умидворлик туйғулари билан келдик. У яна айтдики, Покистон делегацияси Ҳиндистон билан тинч яхши қўшничилик муносабатларини, тинчлик ва дўстлик муносабатларини ўрнатиш йўлида иш олиб боради. Алтаф Баҳор сўзининг охирида Тошкентдаги учрашувнинг кўнгилдагидек бошланганлигини айтди ва бу учрашув конструктив руҳда ривожланади, деб умид билдирди.

М. Герасимов, В. Матяш.

ИЛҒОР ПЕДАГОГЛАРИМИЗ

ҚЎЛИ ГУЛ, ҚАЛБИ ПОК

Оддий ўқитувчи — олий мукофот соҳиби. Лекин, гап мукофотдами? Йўқ, албатта. Ўз ишига чин ихлос қўйганликда!

Ота-боболаримизнинг гапи бор: «Ота касби — давлат бойлиги». Камтарин педагог Абдулла аканинг отаси колхозда соҳибкор — агроном эди. Қуш тилини қуш билади деганларидек, Дўсмат ота боғдорчиликнинг миридан-сиригача биларди. Ўғил ҳам ёшлигиданоқ ота касбини эгаллашга ҳаракат қилди. Абдулла икки касбни: ҳам ота касбини, ҳам ёшларга билим қулфини очувчи, уларнинг фан сирларини эгаллашда йўлчи юлдуз бўлган ўқитувчилик касбини сидқидилдан эгаллади. Бу икки касб Абдулла акада бир-бири билан узвий чирмашиб кетди.

У 23 йилдан бери ўқитувчилик қилади. Ўз касбини бутун қалб ҳарорати билан севган, уни ардоқлаган, унга меҳр-муҳаббат қўйган кишидан ўнлаб, юзлаб ёшлар таълим-тарбия олди. Ҳозир улар халқ хўжалигининг турли соҳаларида фаол меҳнат қилмоқдалар. Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ўқитувчиси, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати С. Мирзаев, олий маълумотли агроном У. Авазов, меҳрибон ўқитувчиси касбини эгаллаган М. Ҳошимова. А. Мирзаева ва бошқалар шулар жумласидандир.

Фидокор ўқитувчи мактабда биологиядан дарс беришни ҳозирги талаблар даражасига кўтариш устида тинмай иш олиб бормоқда. Энг яхши тажрибалардан ижодий фойдаланиш, дарсда кўрсатмали қуроллардан, айниқса тирик объектлардан кенг фойдаланади. У Липецк, Ростов, Тюмень областларининг илғор ва тажрибали педагоглари иш тажрибасини ўрганишга ва улардан ижодий фойдаланишга алоҳида эътибор беради.

Мактабда яхши жиҳозланган биология лабораторияси бор. Хонада хушбўй гуллар очилиб турибди. Шкафларда биологияга доир инвентарлар ярақлаб, худди янгидек кўринади. 1000 дан ортиқ кўргазмали қуроллар: ўсимлик ва ҳашаротларнинг расмлари, тажриба намуналари ҳамда бошқа жадваллар истеъдодли педагог Дўсматов томонидан тайёрланган.

Ҳашаматли мактаб биносининг учинчи қавати залида ўнлаб шиор ва алвонлар кўзга ташланади. Буларга биология фани асосчиларининг ибратли сўзлари ёзиб қўйилган.

Ўз касбининг устаси ўртоқ Дўсматов ўқувчиларнинг олган назарий билимларини амалий иш билан чуқурлаштириш мақсадида мактабда «Ёш мичуринчилар» тўгараги ташкил этди. Бу тўгарак ишлайбошлаганига 15 йил бўлди. Ёш мичуринчиларнинг ибратли ишлари бутун республикамизга, ҳатто, иттифоқдош республика ўқувчиларига таниш. Мичуринчилар СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг фахрий аъзоларидир. Виставка коллективи ҳар йили уларни Фахрий ёрлиқ ва қимматли буюмлар билан тақдирлайди.

Бу йил тўгаракка 70 нафар ўқувчи фаол қатнашмоқда. Тўгарак қатнашчилари мактабнинг бир гектарлик тажриба участкасида пахта, маккажўхори, қанд лавлаги, кунгабоқар, помидор ва бошқа экинлар ўстиришади. Ёз бўйи ўқувчилар ўз ер участкаларига келиб, экинларни меҳр билан парвариш қилишади. Меҳрибон ўқитувчи Абдулла ака эса доим улар билан бирга бўлади.

Ўқувчилар ўз ўқитувчилари раҳбарлигида янги боғ барпо қилишган.

Мактабнинг катта теплицаси ҳам бор. Бу ерда моҳир педагог ҳар вақт ўқувчилари билан тажриба ишларини олиб боради. Тирик бурчакда эса уй паррандалари ва қуён парвариш қилинади.

Ҳар йили мактабда район биология ўқитувчиларининг семинари ўтказилади. Семинарда моҳир педагог ўз иш тажрибалари ҳақида, биология ўқитишни яхшилаш масалалари ҳақида гапириб беради.

Партия ва ҳукуматимиз моҳир ўқитувчининг хизматларини муносиб тақдирлади. У «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди.

Й. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкентдаги 81-мактаб.

Янги йил режалари

Ўтган йилимиз зафарли йил бўлди. Илм-фан аҳллари ҳам шонли йил якунидан хурсандлар. Етти йилликнинг сўнгги йили кўплаб ижодий фикр эгалари қатори мен учун ҳам қувончлар келтирди.

Бу ерда, аввало Тошкент врачлар малакасини ошириш институти ходимлари, Тошкентдаги 5-шаҳар болалар касалхонаси врачлари билан ҳамкорликда олиб борган ишларимиз самараси ҳақида гапирмоқчиман. Болалар касалликларини даволашда янги методлардан фойдаланилди. Шунингдек, совет фармацевтикаси томонидан яратилган янги дори-дармонлар ишлатилди. Буларнинг ҳаммаси яхши натижалар берди. Бундан ташқари ўтган йили чехословакиялик врачлар билан илмий алоқа боғланди.

Эски йилнинг ҳисоби — янги йилнинг китоби дейдилар. Бу йил олиб бораётган тадқиқотларимни яна давом эттираман. Айниқса, чақалоқлардаги гурли физиологик ўзгаришлар ва потологик ҳолатларни ўрганиш асосий вазифам бўлиб қолади. Чунки, бу соҳа республика шароитида ҳали етарли ўрганилган эмас.

А. ҚОСИМОВ,
медицина фанлари кандидати.

ЯХШИ ТАДБИР

Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва иссиққа чидамли металлар комбинати коллективи янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Ўтган йил анча баракали бўлган эди. Корхона рентабелли хўжаликка айланди. Брак цехлардан қувилди. Шунинг эвазига йил давомида 1 миллион сўмлик иқтисодий фойда кўрилди.

Комбинат истиқболи порлоқ. Бу йил прокат цехи ва яна икки цех фойдаланишга топширилади. Бу билан корхона қуввати тағин ҳам ошади. Заказчилар талаби тўлароқ қондирилади. Шу нарса қувончлики, корхонада маҳсулот сифати учун кураш тобора кенг қулоч ёймоқда. Ҳозир ўхшаш маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи бошқа корхоналар билан ўзаро алоқа боғланган. Ўтган йили комбинатнинг кўпгина мутахассислари Москва, Ленинград, Новосибирск шаҳарларидаги рангли металлургия корхоналарида бўлиб, илғорлар тажрибаси билан танишиб қайтдилар. Ҳозир 7 ва 8-цехларда шу тажриба ва методларга кенг амал қилинаётир.

Шу кунларда комбинат цехларида КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Кишилар смена топшириқларини ортиғи билан адо этишяпти. А. Ураимов, А. Сапина, К. Солиҳова каби ўнлаб коммунистик меҳнат зарбдорлари ҳозир социалистик мусобақа байроғини тағин ҳам юқори кўтариб корхона муваффақиятларига муваффақият қўшмоқдалар.

Т. УРУНОВ,
Чирчиқ шаҳри.

БУГУН ЧОРВОҚДА

Чорвоқ ГЭСи қурилиши қизғин давом этаяпти. Икки йил давомида кўпгина ишлар амалга оширилди. Хўжакент посёлкасида шаҳар типидаги гавжум посёлка бунёд бўлди. Магазин, маданий-маиший бинолар қурувчилар хизматида. Ҳозиргача Чотқол тоғлари этагида диаметри 11 метр ва узунлиги 816 метр бўлган тоннель қазиб битказилди. 23 минг квадрат метрдан зиёд турар-жой биноси фойдаланишга топширилди. Катта-катта қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган заводлар пайдо бўлди.

Шу кунларда нурхона ва сувхона бунёдкорлари тағин ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Чорвоқ ГЭСи қурилишида зарбдор кунлар бошланган. Чирчиқ дарёсини бўғиш учун тараддуд кўрилмоқда. Рустам Йўлдошев, Борис Новиков ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари тайёргарлик ишларини зўр суръат билан олиб бормоқдалар.

Д. УРИНБОСАРОВ.

ИЖОДКОРЛАР

31 минг 754 сўм. Тошкент сигнализация ва алоқа дистанцияси ижодкорлари амалга оширган тадбирлар ўтган йили шунча иқтисодий фойда берди. Бу ерда ҳар ўн кишининг бири рационализатордир. Ихтирочиларнинг фикри-ёди сигнализация ускуналари ишини яхшилаш, алоқа ва блокировка қилишни марказлаштириш ҳамда поездлар ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш билан банд.

Дистанцияда 30 кишидан иборат рационализаторлар жамияти совети ташкил этилган. Бу совет кишилардан тушаётган таклифларни қисқа муддат ичида ишлаб чиқади ва ҳаётга татбиқ этади. Ўтган йили реле маршрути сигналини марказлаштириш ҳақида Тошкент пассажир станцияси мудири Ю. Костин тавсия этган биттагина янгилик 700 сўмга яқин иқтисодий фойда келтирди. Тошкент пассажир станцияси билет кассалари учун кучайтиргичлар ясаш устида станция старший электромеханиги А. Бибаев ва электромеханик Г. Макаров ўртоқлар бош қотирдилар. Улар жорий этган янги қурилма 2.493 сўмлик фойда келтирмоқда.

Бундай тиниб-тинчимас кишилар дистанцияда оз эмас. Электромеханиклар В. Дудин, А. Деев, монтёр А. Глушков ўртоқлар ҳам ўз ҳамкасблари меҳнатини енгиллаштириш борасида ажойиб янгиликларни амалга оширмоқдалар.

А. ПАШКОВА.

ПОЛЬ

Кришан ЧАНДР

(Ҳинд ёзувчиси)

— Поль!

— Ҳа, азизим?

— Бу нима деганингиз? Нега азизингиз бўларканман!

— Сен — менинг азизим. Мен буни бежиз айтаётганим йўқ. Сен буни яхши биласан. Нима, менга ишонмайсанми?

— Мен буни кўп эшитганман.

— Тўғри Парижда бу ҳақда сенга кўп марта айтганман.

— Сен ҳақиқий тўнғизсан!

— Йўқ, тўнғиз эмас, орийликман. Сен ҳам орийликсан. Иккимиз ҳам орийликмиз:

Мен — француз, сен эса инглиз. Иккимиз Ҳиндистондамиз, биз, орийликлар бу ўрмонда, бу дашту биёбонда, бу океанда ёлғизмиз. Биз бамисоли оролга ўхшаймиз. Қани айтчи, Доротти, нега энди бир-биримизни севмас эканмиз?.. Исминг бир оз ғалати-я — Доротти. Негадир менга ёқмайди. Сенинг исминг Лизли, Роз... ёки Вайн бўлиши керак эди. Ха — Вайн, бу исм сенга ярашади. Ёқимли, кишини мафтун этувчи исм! Унда Франция ток новдасининг сарҳуш ҳиди бор. Вайн — бу ўша товланиш, ўша хушбўй ҳид, ўша майинлик!

— Хўп ажойиб гаплар. Жуда илиқ сўзлар айтяпсиз-да!

— Сенга ёқаяптими? Айтгандай бу сўзлар ҳамма аёлларга ёқади, ҳамма шундай деяпти.

— Ҳамма аёлларга? Ҳали сиз... Йўқол! Кетаман. Сиз билан бирга ўтиришни истамайман!

— Йўқ, ўтир!.. Инглизлар жуда ғалати халқ-да. Улар ҳатто «муҳаббат» сўзидан қўрқишади-я. Лекин муҳаббат — француз маданиятининг юраги. Биласанми, сенинг ўрнингда француз қизи бўлганда нима дерди?.. Лекин бунинг аҳамияти йўқ. Биз Ҳиндистонда ёлғизмиз. Шу бугунги тун бизники.

— Бугунги тун? Алжияпсиз... Уйимга кузатиб қўярсиз-а? Дадам мени кутавериб кўзлари тўрт бўлгандир.

— Ҳм-ҳм! Ўтиниб сўрайман, шу бугун дадангни тилга олма, бугунги тун — бизники... Биз Хитой ресторанида ўтирибмиз. Жуда кизиқ-а: хитой таомлари — Ҳиндистонда, ҳинд таомлари эса Хитойда? Чунцинда турганимда ҳинд ресторанига бориб турардим. Номи қурғир нимайди?.. ҳа, «Индиа кафе», «Индия кафе»!.. Эҳ! Француз кафэсини эслаяпман.. Уни ҳар куни, ҳар дақиқа эслайман. Бу ердаги кафелар, кафе бўптими? На жиҳозлар ва на шўх мусикалар бор... Она тилимни жуда соғиндим. Кечирасиз, сизнинг инглиз тилингиз тош йўлдек ғадир-будир-а.

— Бас!

— Мен ҳақиқатни гапиряпман, ҳақиқат туққанингга ёқмайди, Доротти! Сени севаман, бугун иккимиз ёлғизмиз... Официант! Бу таомларни қолдир, кейинроқ еймиз. Муҳаббат кутиб тура олмайди. Чўчидингми, Доротти? Бу официант инглиз тилини яхши билмайди.

— Бордию, билса нима бўпти?

— Шунгаям ташвишланиш керакми. У, эҳтимол, бунақа гапларни ҳар куни эшитар.

— Юзсиз! Сиз билан овқатлангани келганимга афсусланяпман.

— Тилёғламалик қиляпсан. айёрлик қиляпсан, мен буни яхши сезиб турибман. Менга қара, Доротти, мен сени Вайн деб чақираман. Эътироз билдирмайсанми? Кўзларинг хўп деяпти. Менга қара, Вайн, сен жуда гўзалсан. Балки бу сўзни инглизлардан кўп маротаба эшитгандирсан. Лекин сен бу сўзни французнинг оғзидан ҳам эшитишинг керак. Сен ғоят гўзалсан. Кўзларинг менга жуда ёқади, кишини мафтун этувчи ва маст қилувчи бу тилларанг кўз қорачўғинг худди зайтун мойини асалга қориштирилганга ўхшайди. Бу жингалак сочларинг эса чўлдаги тилларанг қумларга ўхшайди. Воҳ-воҳ! Ундан қандай муаттар ҳид таралянти...

— Нари боринг, тегманг менга!

— Оҳ, қандай муаттар ҳид келяпти! У, худди тоза ва салқин денгиз ҳавосидай ажойиб, майин, енгил, нафисдир. Оҳ, инглиз аёллари! Сен умрингда бирон марта французни ҳам севганмисан? Йўқ? Демак, муҳаббат нималигини билмас экансан! Менга муҳаббат изҳор қил!

— Сиз маҳмадонасиз. Эҳтимол, шунинг учун ҳам менга ёқмассиз

— Ў...ў! Ана энди ўзингга келдинг. Ҳамма аёллар ҳам аввал ноз-карашма қиладилар, сўнгра ипакдек мулойим бўладилар. Буни мен ҳаёт тажрибамдан синаганман.

— Тажрибангиз! Эҳ, қандай сурбет экансиз!

— Худо ҳақи Вайн, мен сени севиб қолдим. Бу мамлакатда иккимиз ёлғизмиз. Ҳозир уруш кетяпти, ўлим яқинлашмоқда. Эҳтимол, эртагача бу дунёдан ўтаман, сен эса Пунадан Искандарободга, Мунгерга ёки бошқа ерга жўнаб кетарсан. Лекин тақдир шу бугун иккимизни бирлаштирди. Юз минг, ўн миллион қуюнлар ичида икки заррача — сен ва мен учрашдик, ким билади яна қачон учрашамиз. Юр учрашувимизни давом эттирамиз. Мен «Пунаотел»да тураман. Уйим тинч ва осойишта, атрофимда ҳеч ким турмайди. Ҳаёт ноз уйқуда.

— Қорним очди.

— Кел, бўлмаса овқатланиб олайлик. Сен тирикчилик тўғрисидаги гапларни ёқтирасан — инглизларнинг ҳаммаси ҳам шунақа. Француз мухаббатга интилса, инглиз овқатга. Кечир, азизим, бу хусусият Ҳиндистонни ҳам ўз ичига олган империянгизнинг асосида ётибди. Қани, айтчи, бу мамлакат тўғрисида қандай фикрдасан?

— Бу мамлакатни биринчи бор кўришим, лекин шуни яхши биламанки: бу мамлакатдан бадбўй ҳид анқияпти.

— Бадбўй ҳид анқияпти? Эҳтимол, сен ҳақдурсан. Бу мамлакатда бадбўй ҳид жуда кўп. Биз иккимиз — тоза оқ танли олий ирқининг вакиллари, бу ерда ёлғизмиз. Ке, қўй буни, бир-биримизни қучайлик...

— Бас... бас...

— Нон?..

— Официант, йўқол буердан!

* * *

— Поль!

— Хўш, азизим?

— Танишинг. Бу Ахтар — йирик ҳинд шоири, бу Жавод — машҳур ҳинд артисти, бу Вьяс — таникли ёзувчи, бу эса Ананд — ажойиб овчи.

— Лекин, нега бу ерда битта ҳам қиз кўринмайди? Сиз, Ҳиндистоннинг машҳур кишилари, аёлларсиз қандай яшашингиз мумкин?

— Аёлларсиз ҳеч биримиз ҳам бир кун тура олмаймиз. Ҳаммамизнинг ҳам хотин-бола-чақамиз, оғамиз ва опа-сингилларимиз бор. Биз уларни севамиз, баъзан маъшуқамиз ҳам бўлади...

— Шундай бўлса ҳам, кечирасиз, лекин менга, — ҳар бир ҳинд ўз хотинини қандайдир хаёлий панжара ичида яширадигандай туюлади. Менга ҳамма ерда панжара ва деворлар бордай туюлади. Мен истардимки... Нимани истаётганимни сизга қандай тушунтирсам экан? Нима ҳам қилардик!.. Мен — ажнабий, сизлар эса ҳиндиларсиз. Мен — оқтанли, сизлар эса қоратанли. Балки қалбингизда мени ёмон кўрарсиз. Ахир сизлар ҳар бир европаликни ёмон кўрасиз. Қаёқдан менинг гапимга ишонишингиз мумкин?

— Йўқ, Поль, биз ҳеч кимни ёмон кўрмаймиз Биз фақат орамизга ёвузлик уруғини сочувчиларга қарши курашамиз.

— Келинг, китобий гапларни қўйинг, очиқ гаплашайлик. Мени кечиринг, лекин бу уй, бу кишилар, бу жиҳозлар, — маънавий тушкунлигингизни ва ақлий қолоқлигингизни акс эттирмаяптими? Маданиятли киши шундай яшаши мумкинми, ахир? Дағал гул ҳошияли шолчага, бу каттакон ойна, осиёликка ўхшайди, — қани бу ерда маданият? Буларга қандай маданиятнинг муҳири босилган? Тушунтириб берингчи! Мана, биз сиз билан бир хонадамиз — хўш у ўзининг нимасч билан ажралиб турибди, нимаси билан жозибадор.

— Тс!..Тс!.. Оғзингизга қараб гапиринг, Поль! Бу уй Ахтарнинг маҳбубасиники.

— Ахтар маҳбубасининг? О қандай хароба! Кечирасиз, шоир... Ахир сиз шоирсиз, қалбингиз ҳам шоирона бўлиши керак, лекин нега бу хона шунчалик ғариб? Ялонғоч деворлар, ойналар, хунук курсилар...

— Мен ҳар қандай уйни ижарага олишим мумкин...

— Севги ҳар қандай уйда яшай олмайди! Ҳар қандай уйда яшайдиган севги-севги эмас — ҳайвонлик. Биласизми, агар бу уй маҳбубамнинг уйи бўлганида мен нима қилардим? Уйни ясмин гулларига тўлдирардим... Француз қизларидек, майин ясмин гулларига. Ясмин!. Мамлакатингизда бу нарса шунча ялонғоч, на бирор тузукроқ диван, гилам бор, айвон олдида ҳақиқий ясминдан қилинган тўсиқ йўқ? Деразадаги темир панжаранинг нима кераги бор? Бу маҳбубангизнинг уйими ёки қамоқхонами? Азизим Ахтар! Шоир! Айтингчи, қайси маданиятга ишонасиз. Ким бўлиб етишдингиз? Қаерга кетяпсиз?.. Ҳеч нарсага тушунмаяпман. Мен фақат битта нарсани биламан — ғарибликка, қулликка, машаққатга тушиб қолганингизга ўзингиз сабабчисиз. Кечиринг, мен — империализм тарафдори эмасман, мен — демократия аскариман. Эҳтимол бу сизга ётдир?

— Йўқ.

— Менинг гапимга ишонаверинг. Дарвоқе, мечи меҳмон қиласизми, йўқми?

— Албатта... Поль, мен бир нарсани пайқадим: гаплашаётганингизда пастки лабингиз бир ашулачингизникига ўхшаб кетаркан, унинг қўшиқларини сиз кўп марталаб эшитгансиз, эндиликда эса гитлер офицерларини мақтаб қўшиқлар айтмоқда. Бундай жозиба ҳар бир французга тааллуқлидир. Бу бизнинг миллий хусусиятимиз. Эҳтимол, сиз О Шарл Бовен ўйнаган киночи кўргандирсиз? Шарл Бовен — кишини мафтун этувчи француз назокатининг ҳақиқий вакилидир. Бирор бир инглиз бир қизни севиб қолса: «Мен сизни яхши кўраман, жуда гўзал экансиз», дейди. Бу севги тили эмас, бозор тили Француз эса қалбидаги ҳаяжонини гуллар тилида изҳор этади. Ясмин!.. Ясмин!.. Ахтар, бу уйни Индранинг[1] жаннат боғидан ҳам гўзал гулхонага айлантиринг. Маҳбубангиз бундай уйни кўрганда, фақат сизга кўз қирини ташлаб, гулларнинг муаттар ҳидидан чуқур нафас олишнинг ўзи кифоя... Шарл Бовен ўз маҳбубасига айтган мақтови сира ёдимдан чиқмайди. Бу худди оддий гап эди, лекин ҳали ҳеч ким севгини бундай изҳор қилмаган. У· «Сиз менинг фақат маҳбубам эмассиз, сиз — менинг Парижимсиз», деган эди. Бундай иборага мен юз марта жонимни ҳам берардим... Ахтар, сиз ўз маҳбубангизга нималар дейсиз?

— Мен? Ҳеч нарса демайман, жим ўтириб, унга тикилиб қарайман.

(Давоми тўртинчи бетда).

1) Индра — қадимги ҳинд ақидаларига кўра даҳшат ва бўрон худоси.

ДЎСТ ВА ДЎСТЛИК ТЎҒРИСИДА

ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ҲИКМАТЛИ СЎЗЛАРИ

Кимники бошига бир мушкул тушар,
Шунда у дўст қадрини яхши билар.

(Абуабдулло РУДАКИЙ).

●

Кимки дўстдан юз ўгирса, бегумон —
Бўлғуси душманнинг ўқига нишон.
Дўст агар берса насиҳат бирла панд,
Ҳар сўзи қийматда гавҳардан баланд.
Дўст дўстнинг бошига қалқон бўлур,
Айт-чи, дўстдан ўзга ким шундай қилур?

(Абушакури БАЛХИЙ).

●

Қўлингдан келганича дўстларга ёру ҳамдам бўл,
Бўлур ёру мададкоринг бошингга тушса бир мушкул.

(Асадий ТУСИЙ).

●

Ҳар улуғ иш дўстлик бирла битар,
Дўст қадрига қадрдонлар етар.
Кимки дўстлик боғидан тортар экан бирга нафас,
Дўсти гар озор берса лекин ундан ранжимас.
Дўстни топганда ҳаргиз бўлмагин ундан жудо,
Этагин маҳкам тутиб, одобини келтир бажо.
Дўст ила фахр этки сенсан бахтиёр,
Арзигай этсанг йўлига жон нисор.
Ул кишини дўст деб билки бўлур ҳар ишда ёр,
Тўғри йўлни кўрсатиб, айлар дилингни беғубор.
Дўстликни ҳазл деб этма қиёс,
Эътиқоду сидқидил унга асос.

(Носир ХИСРАВ).

●

Доно билан дўст бўлмоқ айни муддаодир.

(Жалолиддин РУМИЙ).

●

Дўстдир кимки ғаминг бирла яшар,
Шодлигинг вақтида ҳам бирга бўлар.

(Фариддин АТТОР).

●

Дўстларни ранжитмоқ жаҳолатдир.
Дўст агар меҳрибон бўлса,
Душман ҳеч нарса қилаолмас,
Вафоли дўст — уруғ аймоқдан афзал.
Дўстлик дарахтини ўтқаз, парвариш қил,
Мевасидан бўлур мурод-мақсад ҳосил.
Бировдан юз ўгирмоқ, яхши бўлмас,
Ажаб эрмаски у қайта топилмас.
Дўстсиз бўлмас тотувли бу ҳаёт олам аро,
Дўстсиз ҳам бир жаҳонча бўлмагай тотли ҳаёт.
Жон ила молингни дўстлардан аяш мумкин эмас,
Айлагил ақли расо дўстларга жонингни фидо.
Балки мумкиндир киши ўз жонидан узса умид,
Ёру дўстлардан умид узмоқ ажаб мушкул эрур.

(Ҳофиз ШЕРОЗИЙ).

ШТАТСИЗ МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ЯНГИ ҲОСИЛ ҒАМИДА

Уста деҳқон бу йилги ҳосилини йиғиштириб бўлиши биланоқ келгуси йил ҳосили тўғрисида қайғура бошлайди. Оққўрғондаги «Ленинобод» колхозининг пахтакорлари ана шундай деҳқонлардандирлар. Улар ўтган йили гектар бошига 20,6 ўрнига 26 центнердан хирмон кўтариб, эл-юрт олдида берган сўзларининг устидан чиқдилар. Янги йил бошланишига бир ярим-икки ой қолганидаёқ «биз учун янги йил бошланди» деб янги ҳосил ғамида иш юрита бошладилар Кузнинг қулай дамларидан унумли фойдаланилиб, мавжуд пахта майдонларининг ҳаммаси чукур шудгорлаб қўйилди, ер ўғитга тўйдирилди.

Шу кунларда колхоз далаларида иш ҳамон қизғин бормоқда. Колхозчилар 3000 кубометр ҳажмдаги ариқ-зовурларни сув равон оқадиган қилиб тозалаб қўйдилар. Далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш сира сусайтирилмаяпти.

Райондаги Свердлов номли колхоз пахтакорлари ҳам баҳорни тўла шайланган ҳолда кутиб олиш учун тараддуд ишларини тобора авж олдирмоқдалар.

Н. ТЎФОНОВ,
Т. МАҲКАМБОЕВА,
Ш. ТЎНҒАТОВ.

МЕХАНИЗАТОРЛАР ҲУЗУРИДА

Областимизнинг бир қатор районларидан келган механизаторлар шу кунда Қибрайдаги «Октябрь 10 йиллиги» дам олиш уйида мириқиб ҳордиқ чиқаришяпти. Уларга ҳамма шарт-шароит яратиб берилган. Яқинда дам олаётган пахтакорлар ҳузурига бир группа санъаткорлар меҳмон бўлиб келдилар. Ўзбекистон ССР халқ артисти Шаҳодат Раҳимова, республикада хизмат кўрсатган артистлардан Фахриддин Умаров, Тоштемир Шарипов, Қундуз Миркаримова, хонанда ва созандалардан Карим Алиев, Муҳаббатхон Мусаева, Дилбар Абдуллаева, Аббос Баҳромов ва бошқалар шўх куйлари ва дилрабо рақслари билан дам олувчиларни хушнуд этишди.

Н. ИНОҚОВ.

ОЛИМ ЮБИЛЕЙИ

Яқинда Тошкент Давлат медицина институти коллективи ва республикамиз жамоатчилиги йирик олим, медицина фанлари доктори, профессор Саттор Назимович Бобожоновнинг 50 ёшга тўлган кунини нишонладилар.

Республикамиз медицинасини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшган, олтмишдан ортиқ илмий ишлар автори бўлган бу олим 1942 йил медицина фанлари кандидати, 1949 йил эса медицина фанлари доктори унвонини олган.

Олим тўплаган бой тажрибаларини ёшларга бажонидил ўргатиб келяпти. Унинг ўнлаб шогирдлари республикамизнинг қишлоқ ва районларида кишилар саломатлиги йўлида хизмат қилмоқдалар Олти шогирди эса медицина фанлари кандидати унвонини олишга муяссар бўлди.

А. КИМ.

ФЕРМАЛАРДАН ДАРАКЛАР

● БЎКА. Райондаги «Бўка» совхозининг чорвадорлари улуғвор етти йилликни шонли зафарлар билан якунлаб, янги йилни ёруғ юз билан кутиб олдилар. Совхозда айниқса етти йилликнинг сўнгги босқичида қувончли ютуқлар қўлга киритилди. Эл дастурхонига 3662 центнер сут, 1400 центнер гўшт етказиб берилиб, зиммадаги юксак социалистик мажбуриятлар шараф билан адо этилди. Бу ютуқда сут соғувчилардан Е. Христова, Г. Турова, П. Шишкина, Е. Берёзина, чўчқабоқарлардан О. Берёзина ва бошқа кўплаб ўртоқларнинг муносиб ҳиссаси бор. Бу йил хўжаликда чорвачиликни комплекс механизациялаштириш борасида катта ишлар амалга оширилади. Бунинг натижасида фермалардаги сермеҳнат ишлар механизмлар зиммасига юкланади, маҳсулотларнинг таннархи анча арзонлашади.

Н. ЭШҚОБУЛОВ.

● ОРЖОНИКИДЗЕ. «Маданият» колхозининг сут-товар фермаси ходимлари ўтган йилнинг сўнгги ҳафталариданоқ бу йил ҳисобига маҳсулот топшира бошлаган эдилар. Бултур колхозда мўл-кўл чорвачилик маҳсулотлари етиштирилиб, йиллик план ва мажбуриятлар муддатидан анча илгари бажариб қўйилган эди. Тажрибали сут соғувчилардан М. Ҳалилова, О. Шораҳмедова, З. Шерматова сингари ўртоқларнинг ҳар бири ўз боқимидаги сигирлардан 55-56 минг литрдан сут соғиб олишга муваффақ бўлди. Улар беш йилликнинг дастлабки йилида яна ҳам юксакроқ кўрсаткичларга эришиш учун шу кунларда зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

Н. ҚОДИРОВ.

● ОҚҚЎРҒОН. Ўтган етти йиллик Войтинцев номли колхозда чорвачиликни ривожлантиришда жуда муҳим давр бўлди. Сигирлардан соғиб олинадиган сут кескин кўпайди, гўшт етиштириш анча ошди, таннарх сезиларли даражада арзонлашди. Бултурги сут сотиш плани 16 ноябрдаёқ бажариб қўйилган эди. Ўшандан буён фермадан 1966 йил ҳисобига маҳсулот жўнатиляпти. Колхоз чорвадорлари бу йил ҳам сут булоғини қайнатиш учун қишловни намунали ўтказишга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Б. ЙЎЛДОШЕВ.

ШУ КУННИНГ ФОТОЛАВҲАЛАРИ

Тошкентдаги Ленин номли республика пионер ва ўқувчилар саройида ҳафтанинг ҳар жума куни экскурсия куни деб эълон қилинган. Ўша куни пойтахтдаги кўпгина мактабларнинг ўқувчилари ўзларининг севимли даргоҳларига тўпланишади. Турли фойдали ишлар билан машғул бўлишади. Саройдаги кўпгина тўгараклар ва лабораториялар ўқувчилар билан гавжум бўлади. Суратда 90-мактабнинг ўқувчиларидан (чапда) Г. Қодирова, М. Жўраева ва Н. Муҳамедовалар саройдаги интернационал дўстлик хонасида.

Тошкентдаги темирйўлчилар маданият саройида бир неча тўгарак ишлаб турибди. Ўзбек ракс тўгарагига ҳам кўпгина киши қатнашади. Бу тўгарак ташкил этилганига 15 йил бўлди. Унинг репертуари жуда бой. Улар ўзбекча, уйғурча, шунингдек шарқ халқлари рақсларини маҳорат билан ижро этишмоқда. Суратда: рақс коллективи ўзбекча ўйинни ижро этмоқда.

А. Палехов ва М. Ковлев фотолари.

ШЎР ЕРЛАРДА ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРАМИЗ

Бу йилги меҳнатимиз маҳсулини чўтга ташлар эканмиз, бултурғига нисбатан анча салмоқли иш қилганлигимиз учун қувонамиз. 962 гектар шўрхок ернинг ҳар гектаридан 25 центнердан «оқ олтин» топширибмиз. Шунча пахта эвазига 1 миллион сўмдан кўпроқ даромад қилибмиз.

Айниқса пахтанинг сорти яхшиланганлиги даромадимизни анча оширди Аввалги уч йил ичида биринчи, иккинчи ва учинчи сортларга топширилган пахтага нисбатан кўп «оқ олтин» сотганимиз учун 134 минг сўм қўшимча фойда олдик. Шундай қилиб, колхозда ишлаган одамларнинг ҳар бир меҳнат кунига 3 сўмдан зиёдроқ пул тақсимлаш мўлжалланмоқда. Бундан ташқари колхозчиларимиз кўп миқдорда натура ҳақи ҳам оляптилар.

Хўш, биз шўрхок ерларда мўл ҳосил етиштираётганлигимизнинг сири нимада?

Даставвал, техникага меҳр қўйганлигимизни таъкидлаб ўтмоқчиман. Бизда илғор хўжаликларда бўлгани сингари ер ҳайдаш, уни текислашдан тортиб, чигит экишгача ва ғўза қатор ораларини ишлашдан тортиб, пахта йиғим-теримигача, ниҳоят, ғўзапоя юлишгача бўлган ишларнинг ҳаммаси забардаст техника елкасига юклатилган. Бунда комплекс механизациялашган звеноларнинг ташкил этилиши жуда қўл келяпти. Шу хусусда баъзи мисолларни келтириб ўтмоқчиман.

Йўлдош Ашурбоев комплекс механизациялашган звенолардан бирига бошчилик қилади. У бошқаларга ўрнак кўрсатиб ишлайди. Ер текислайди, ҳайдайди, ғўзаларни культивация қилади ва пахтани машинада териб олади. Унга бириктилган участкада тупроқ хусусияти ёмон бўлса-да, звено пахтадан йил сайин юқори ҳосил олиб келяпти. Бу йил ҳам худди шундай бўлди. Ўртоқ Ашурбоев звеноси 68 гектар ернинг ҳар гектаридан 32 центнердан пахта топширилишига эришди. Пахтанинг таннархи ўтган йилдагига нисбатан қарийб 3 сўм камайди. Айни вақтда биринчи сортга топширилган пахта миқдори анча ошди. Й. Ашурбоевнинг ўзи звенога бошчилик қилиш билан бир вақтда машина бункеридан 80 тонна пахта тўкди. Звенода пахта етиштиришга меҳнат харажатлари кескин камайди, шу билан бирга, одамларнинг меҳнат кунларига оладиган ҳақи анча ошди. Масалан, ўртоқ Ашурбоевнинг ўзи ўрта ҳисобда ҳар ойда 180 сўмдан ошириб пул олиб келяпти.

Ўртоқ Исмоил Жўраев бошлиқ комплекс механизациялашган звенонинг ҳам кўрсаткичлари яхши. Звено 81 гектар майдонда ғўза ўстириб, ҳар гектар ердан 31 центнердан пахта топширишга муваффақ бўлди. Пахтанинг 90 процентдан кўпроғи биринчи сортга топширилди. Ўртоқ Жўраев ҳам ҳар ойда ўрта ҳисобда 180 сўмдан ошириб ҳақ олди.

Бизнинг мақсадимиз келгуси йили — янги беш йиллигимизнинг дастлабки босқичида комплекс механизациялашган звенолар сонини янада кўпайтиришга, шу йўл билан ҳосилдорликни тағин ҳам ошириб, колхозчилар фаровонлигини кўтаришга қаратилгандир.

Бундан бир неча йил илгари техникага дуруст муносабатда бўлинмас эди. Эндиликда ҳар бир колхозчи машиналар кучига тан беряпти. Шуни ҳисобга олиб, биз механизаторлар сафини тобора кенгайтиришни биринчи галдаги вазифа деб ҳисоблаяпмиз.

Техника тўғрисида гап кетганда, яна шуни айтиш лозимки, биз ҳамон пахта териш машиналари кучидан етарли фойдалана олмаётирмиз. Бу йил далаларда 15 та агрегат жавлон урди. Лекин очиғини айтиш кераккки, бу машиналар қувватидан мақсадга мувофиқ равишда фойдалана олмадик. Машиналарда жами 650 тонна пахта терибмиз. Бу ҳали оз. Келгуси йили машина терими кўламини кенгайтирамиз, камида 1000 тонна пахтани «пўлат этак»ларда териб оламиз. Шу йўл билан тағин икки-уч йилдан сўнг етиштирилган ҳосилнинг 80—85 процентини «зангори кема»ларда йиғиштириб оладиган бўламиз. Бунинг учун машиналарга кенг йўл очиб берамиз.

Бу йил ғўзани уч-тўрт марта суғордик. Агар кўп суғорсак, сувни ҳар бир эгатдан оқизсак, тағин юқорида айтганимдек, табиий сув сизот сувларига қўшилиб, тупроқдаги тузни ернинг устки қатламига чиқариб юбориши ҳеч гап эмас. Бизда суғоришга жуда эҳтиётлик билан қаралади. Айни вақтда, ҳар туп ғўзанинг қониқиб сув ичишига, чанқатиб қўйилмаслигига эришилади. Шундай қилинмаса, ҳосилнинг бир қисмини қўлдан бой бериб қўйиш мумкин.

Бу йилги эришган ютуғимиз — гектаридан 25 центнердан пахта олиш — бу унча юқори кўрсаткич эмаслигини яхши тушунамиз. Лекин биз тупроқнинг мелиоратив ҳолатини яхшилай бориб, ҳосилдорликни тағин ҳам ошириш тадбирларини кўряпмиз. Келгуси йили гектаридан 27 центнердан пахта топширишни мўлжаллаб қўйдик. Ҳосилдорлик ҳар йили лоақал 2 центнердан ошиб бораверса, гектаридан 30—35 центнердан ҳосил етиштириладиган вақт ҳам узоқ бўлмай қолади.

Ҳозирги ишларимиз ҳақида икки оғиз сўз. Минг гектар майдонни сифатли шудгорлаб қўйдик. Ерларнинг хусусиятини ҳисобга олиб, гектарига 3—4 тоннадан гўнг ва 350—400 килограмм суперфосфатни шудгорлашдан олдин солдик. 8 та трактор бетиним ишлаб турди. Шудгорлашнинг барвақт тугалланганига механизаторларимиз қўшган ҳисса жуда салмоқли бўлди.

Колхозчиларимиз КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақани кун сайин кучайтириб, дала ишларини жадал суръат, аъло сифат билан давом эттиришяпти. Сув шохобчалари тозаланяпти, янгилари қуриляпти. Кўп миқдорда маҳаллий ўғит жамғариляпти. Хуллас, ҳамма тадбирларимиз шўр ўрнида кўпроқ дур етиштиришга қаратилган.

Қ. БОЙМИРЗАЕВ,
Калинин районидаги Жданов номли колхоз раиси.

ПИЛЛА ҚУРТИ ОЗУҚАСИ КЎПАЯДИ

Ўтган йили Бекобод районидаги Ленин номли колхоз аъзолари давлатга пилла топшириш планини баҳорги ва иккинчи қурт боқиш ҳисобига бажарган эдилар. Негаки, тут кўчатлари кам бўлганлиги сабабли озуқа етишмаган эди.

Пиллачилар бундан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олдилар. Мустаҳкам озуқа базаси яратиш чораларини кўра бошладилар. Ўтган йилнинг кузида ариқ бўйлари ва йўл ёқаларига беш минг тупдан ортиқ тут кўчати ўтқаздилар. Об-ҳаво ҳароратли келаётган шу кунларда ҳам кўчат ўтқазиш давом этаяпти.

Бунинг ўзи кифоя қилмайди. Ахир пиллачиларнинг ўз олдиларига қўйган мақсадлари катта. 330 қути қурт уруғи боқиб, ҳар қутисидан 52 килограммдан — 17 тоннадан ортиқ пилла топширишга аҳд қилганлар. Шунинг учун ҳам колхоз правлениеси беш гектар ер ажратди. Шу ерлар чуқур шудгор қилиб қўйилган. Эрта баҳорданоқ ишга киришилиб, ўн минг туп кўчат ўтқазилади. Катта тут плантацияси барпо этилаяпти. Бу колхозда пилла қурти боқиш учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш йўлида қўйилган дадил қадамдир.

М. МИРЗАЕВ.

Ёш рассом Рўзи Чориев 1965 йилда Ленинград рассомчилик институтини битириб қайтди. У ҳозир ўзининг янги-янги асарлари устида ишламоқда. Унинг шу кунларда чизаётган «Рассом устахонасида» деб аталган полотноси диққатга сазовордир. Суратда: Р. Чориев иш устида.

О. Апухтин фотоси.

КОЛХОЗ ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЧИСИНИНГ ЮБИЛЕЙИ

Оржоникидзе районидаги «Ленинград» колхозининг меҳнаткашлари электр пайвандчи Манзура Ғаниеванинг чорак асрлик меҳнат фаолиятини нишонладилар. Пайвандчилик — колхоз қишлоғидаги эллик касбдан биридир. Ана шу касблардан 9 таси саноатга доир касблардир.

Кейинги икки йил ичида Манзура ҳам водопровод қурилишида, ҳам ошхона қурилишида ҳамда 60 та янги уй-жой қурилишида ишлади. У янги чорвачилик фермасини қуришнинг ўзидагина неча юзлаб қувурни пайванд қилди. Ҳозир ана шу қувурлар орқали сигир соғиш залидан сут оқиб чиқмоқда, автопоилкаларга сув етиб келмоқда.

Ғаниеванинг уч боласи бор. 18 ёшар Зарипа педагогика техникумининг студенти, ўғли Маннон ўрта мактабни тамомлаб чиқмоқда. 8-синфда ўқиётган Шарипа эса, дарсларини тайёрлаб бўлганидан кейин ҳар куни колхоз устахонасига қатнайди. У, онасининг касбини сабот билан ўрганмоқда. Колхозда яна бир электр пайвандчи етишажагига ҳамма ишонади.

О. Панова, ЎзТАГ мухбири.

ПОЛЬ

(Боши учинчи бетда).

— Бу, осиёликлар тили, жонсиз тил, бу — ғариб, қул ва марҳумларнинг тили. Азизлар! Севишни ўрганинг, ана ўшандагина озод бўлишингиз мумкин. Тўғрисини айтсам, мана бу чой яхшию, пиёла хунук. Дидингиз ёмон эмас, лекин идишларингизни ўзгартиришингиз керак, кийимингиз ва қиёфангизни ҳам ўзгартиришингиз лозим. Албатта ирқ ҳақида гапираётганим йўқ, чунки бу французлар биринчи бўлиб қоратанли негрларни севиб қолгандек. Ирқий тенгсизлик, принциплари бизларга ёт. Мен—француз, демократиянинг ҳақиқий аскариман. Майли! Қани айтингчи, еврупо аёллари сизга ёқадими? Хўш, нима дейсиз шоир? Дарвоқе сиздан сўрашнинг ҳожати йўқ, чунки маҳбубангиз бор...

— Йўқ, нега — менга оқтанли аёллар ёқади.

— Сизга-чи, овчи? Қани, айтинг-чи, кино актрисалардан қайси бири сизга ёқади?

— Ингред Бармен.

— Скандинавиялик. Нега одамлар ўзига қарши бўлган нарсаларни ёқтиришади? Билишимча, бу — инсонга ўз таъсирини ўтказадиган, электр қувватидир. Эҳтимол, бу фақат севгининг ўзидир холос. Электр тўлқинлари... уларнинг тўқнашуви—севги... Масалан, мен оқтанли аёлларни кўргани кўзим йўқ, инглиз аёллари эса менга жудаям бадбашара кўринади. Лекин ҳинд аёлларини бениҳоя севаман ва ҳурмат қиламан.

Мен ҳар бир ҳинд аёлини севаман, менга уларнинг ранглари, сочлари, юриш-туришлари, кулгилари, соддалиги, оналик меҳри, уятчанлиги, сезгирлиги, чидамлиги жуда ёқади. Еврупо аёллари худо ҳақи жуда бадбашара! Упа-элик, ёғупалар, ялонғоч оёқлар, доғлар—эҳ қандай ифлослик! Қани уларда, қирғоққа урилиб турадиган денгиз тўлқинларидек хилпиллаб турадиган сорийлар?..

Қайси (табақа) эканлигини ажратиб турувчи, пешоналардаги нишоналарини айтмайсизми... Менга айниқса қора танли Андхра аёллари ёқади. Мен албатта ҳинд қизига уйланаман ва умрбод Ҳиндистонда қоламан.

— Поль, бемаъни гапни гапирманг; сиз француз қизчга уйланасиз. Уруш тугагач, француз виноларини сотасиз.

Ҳиндистонда нима қиласиз?

—Гапингиз тўғри, мен Францияни ташлаб кетаолмайман, лекин мен у ерга ҳинд қизини олиб кетишни хоҳлайман. Аминманки, ватаним уни қабул қилади. Ота-онам хурсандчилик билан қарши олишади. Билишимча, у мен билан бахтиёр бўлади. Ҳиндистоннинг қалбини биламан, шунинг учун ҳам ҳинд қизига уйланмоқчиман. Францияда унга мен кичик ибодатхона қурдираман. Бу — Ҳиндистон билан Франциянинг никоҳи бўлади.

— Генерал Дюпле ва Наполеон ўйнай олмаган тўйни сиз ўтказмоқчимисиз?[1]

— Янглишяпсиз, азизим! Мен ундай французлардан эмасман. Мен. — Руссо, Вольтер Франциясиданман. Мен империалист эмасман, мен — демократик аскарман. Юр, озгина ичиб ҳинд қизининг ўйинини томоша қиламиз. Менга Ҳиндистон кўчалари ва ҳинд қизлари яширинадиган ўша қизил чодралар ёқади... Та-та-та Ҳа-ҳа-ҳа!

— Поль!

— Лаббай?

— Рене. Клер тўғрисида фикрингиз қандай?

— Ажойиб кинорежиссер, жуда яхши француз режиссери, уни Голливуд бузди. Француз ўз ватанидан кетса доим шунақа бўлади. Рене Клер ҳам бошқа кишилар каби шу аҳволга тушиб қолди? Унинг шогирди эканлигимни, билардингиз.

— Йўқ, билмасдим.

— Мен унга ҳатто сценария ҳам ёзиб бергандим. Кейин уруш бошланиб, ҳаммаси барбод бўлди.

— Қанақа сценария эди?

— Она-бола бир эркакни яхши кўриб қолишади. Бу киши аёлнинг ўйнаши, қизнинг отаси эди...

— О! О! Хўш, кейин нима бўлди?

— Кейин? Лекин тарихи жуда узун. Хулласи калом отабола эр-хотиндай яшашади. Никоҳ ўқилмаганди, лекин ўқилса-ўқилмаса барибир эди. Муҳаббат қонунни тан олмайди... Официант икки шиша виски келтиринг!

— Бугун жуда хурсанд кўринасиз, Поль? Ўзи нима гап?

— Сабаби бор. Бу ҳақда сизга гапирмоқчиман, майли тўртинчи рюмкадан сўнг айтиб бераман.

— Ҳозир айта қолинг?

— Эртага Ҳиндистондан Франция Суриясига жўнайман

— Бунинг нимаси қувончли?

— Ҳиндистондан Франция Суриясига кетишим. У ердан икки қадам йўл, тўғрисини айтганда Франция Сурияси бизнинг мамлакат.

— «Менинг мамлакатим» дейишга қандай ҳаддингиз сиғади, Поль?

— Нима? Нима?

— Франция Сурияси эмиш. Айтаётган гапингизнинг маъносига тушуняпсизми? Поль, гапингизнинг мағзини чақиб кўринг. Франция Сурияси... Нега Францияники бўларкан? Франция Сурияси, Британия Ҳиндистони, Голландия, Борнеоси наҳотки сиз бу сўзни нақадар бемаъни ва ифлослигига тушунмасангиз?

— Қўйинг, виски ичайлик.

— Поль французсиз-да. Сиз буржуа маданияти, унинг диний эътиқоди ва ахлоқининг ҳақиқий кўзгусидирсиз. Шароб ичинг, дўстим, ахир сиз эртага Франция Суриясига жўнайсиз!.. Тарих сўнгги юз эллик, икки юз йил ичида тараққиёт даврини тугатди. Бир йил-икки йил нима деган гап? Бир-икки кун, бир-икки дақиқа ҳеч гап эмас... Борди-ю биров сизга: «Мен Хитой Франциясига ё Ҳиндистон Британиясига ёки негрлар Италиясига кетяпман» деса, хурсанд бўласизми?

— Кўп ичиб юборганга ўхшайсиз — миянгиз айнаб, жанжал бошламоқчисиз!

— Миям жойида, ҳали алжирагинимча йўқ. Энди мен маданиятингиз қанчалик ёлғон бўлса, сиз ҳам шундай ёлғончи эканлигинигизни кўриб турибман. Сизнинг зафарингиз—уйдирма, шуҳратингиз — беҳуда. Дўстим, сиз ўлгансиз, чунки ноҳақлик, зўравонлик ва қаттиқ қулликка қалбингиздан жой бергансиз.

— Жирканч ҳиндилар!... Дўқингиздан қўрқмайман, Поль Дўқ-пўписаларингиз Францияда ҳинд аёлига қурадиган ибодатхонангизга керак бўлиб қолар. Ахир, Руссо, Вольтер қалби туғилган ибодатхонанинг кўли кўкка совурилган. Мен — жирканчман, лекин ҳаётман. Сиз ҳурмат-эҳтиром ичида бўлсангиз ҳам ўлгансиз, мен марҳумлар билан гаплашмайман. Жўнанг, жўнанг Франция Суриянгизга ёки Голландия Африкасига. Сизни янги уруш кутмоқда. Кундан кейин тун келгандек, ёлғон тинчликдан кейин уруш бошланади, чунки сиз — Поль, ҳануз нафрат ичида келмоқдасиз ва уни ютмоқдасиз... Гапимни бўлманг, қалбимдагини айтиб олай — навбат менга келди, сиз эса Франция Суриясига жўнайсиз, иккимиз ҳам виски ичиб ўтирибмиз... Биримиз ҳаёт, иккинчимиз марҳум. Бири—жирканч, иккинчиси гердайган қаттиққўл. Тўхтанг, Поль, нега ўрнингиздан турдингиз, қаёққа кетяпсиз? Кетишдан аввал дўстингизнинг гапига қулоқ солинг. Мен ёлғиз эмасман, Поль! Мен — тўрт юз миллион... Мен — нафрат эмас, мен — муҳаббат. Мен — Наполеон эмас, мен — оламни яратувчи Ашока, Акбар ва Гаутамалар авлодиданман.[1]

Кабир[2] ким эканлигини биласизми? Поль, қулоқ сол! Мен—рассом ҳамда Ажанта ва Эллора ибодатхоналарининг мўъжизали тошлариман. Мен — мармар тошлардан қурилган жимжимадор нақшли «Тож Маҳал» ман.

Мана —ҳамма нарсага қулоқ солувчи, мен — улуғ инсонпарвар. Сиз озод бўлатуриб, севишни билмайсиз, мен эса, қул бўлатуриб сизни севаман. Уйим кенг, қалбим поёнсиз, кўнглим дилим чексиз...

Тўхтанг, Поль! Ясмин гулларидан ясалган мана бу гулчамбар, назарингизга илмаган мамлакатдан сизга хайрлашув совға... Поль! Поль! Қулоқ солинг, қулоқ солинг!.. Мен сизни бу янги урушдан қутқариб қолмоқчиман. Қулоқ солинг, Поль Сизга ҳеч қандай ғаразгўйлигим йўқ!.. Сизга ҳеч қандай ғаразим йўқ...

Урду тилидан Саъдулла ЙЎЛДОШЕВ таржимаси.

---

1) Франция бир неча бор Ҳиндистонни забт қилмоқчи бўлиб, забт қилаолмаганлиги тўғрисида шаъма қилиб айтилган.

1) Ашока (III эрамиздан аввал), Акбар (XVI-XVII асрда ўтган машҳур ҳинд давлат бошлиғлари; Гуатама—Будданинг болалигидаги номи.

2) Кабир — (1440—1518)— ҳинд халқ шоири.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ТОШКЕНТДАГИ УЧРАШУВНИ ТАБРИКЛАМОҚДАЛАР

ДЕҲЛИ, 4 январь. (ТАСС). Л. Б. Шастри билан Аюбхоннинг Тошкентда ўтказаётган учрашуви мақсадлари билан ўзларининг бирдамликларини изҳор қилмоқ учун кеча Ҳиндистон жамоатчилигининг жуда кўп вакиллари Деҳлидаги конституция клубига тўпландилар. Шу кунларда бутун Осиёнинг нигоҳи Тошкентга қаратилгандир, деди умум Ҳиндистон тинчлик кенгаши ташкилот комитетининг раиси Ромеш Чандра митингда сўзга чиқиб. Қитъада тинчлик бўлиши Шастри билан Аюбхон ўртасидаги музокараларнинг қандай натижа билан тугашига кўп жиҳатдан боғлиқдир, деб таъкидлади у. Икки раҳбарнинг учрашуви шундай мамлакатда ўтмоқдаки, бу мамлакатнинг Ҳиндистон билан Покистонга сидқидилдан хайрихоҳлиги ҳақида ҳеч кимда шак-шубҳа йўқ, деб Р. Чандра Ҳиндистон жамоатчилиги номидан шу хусусда алоҳида мамнуният изҳор қилди.

Умум Ҳиндистон тинчлик кенгашининг раиси Диван Чаман Лаъл ўз нутқида Тошкентдаги учрашув антиимпериалистик характерда эканини айтди.

Ҳиндистон парламентининг аъзоларидан Кришна Менон билан Аржун Арора ҳам сўзга чиқиб, Ҳиндистон ва Покистон раҳбарларининг Тошкентдаги учрашувини табрикладилар ва бу учрашувга муваффақият тиладилар. Митинг қатнашчилари Тошкентдаги учрашув номига табрикнома юбордилар.

ҲИНДИСТОН ИЛМИЙ КОНГРЕССИНИНГ СЕССИЯСИ

ДЕҲЛИ, 4 январь, (ТАСС). Чандигарҳда (Панжоб штати) Ҳиндистон илмий конгрессининг ҳар йили бўладиган 53-сессияси очилди. Сессия ишида мамлакатдаги турли илмий муассасалардан келган уч мингга яқин делегат қатнашмоқда. Олимлар Ҳиндистонда фан ва техникани янада ривожлантириш йўлларини муҳокама қиладилар.

Сессияда қатнашаётган чет эллик меҳмонлар орасида Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Президенти академик У. О. Орифов бошчилигидаги СССР Фанлар Академиясининг делегацияси ҳам бор. Конгресс сессияси бир ҳафта давом этади.

ДЕМОКРАТИК КУЧЛАР ҒАЛАБАСИ

АФИНА. (ТАСС). Муниципалитетларнинг раҳбар органлари сайловида Грециядаги демократик кучлар катта ғалаба қозондилар. Дастлабки маълумотларга кўра, Дим (муниципалитет)лар билан жамоаларнинг кўпчилигида асосий лавозимларга марказ Иттифоқи ва Греция Бирлашган Демократик сўл партияси (ЭДА) партияларининг вакиллари сайланиб, ўнг партияларнинг номзодлари озчиликда қолган.

Сайловнинг сиёсий характерда бўлгани яққол кўриниб турди ва демократик партияларнинг тарафдорлари маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органларида кўпчилик ўринларни сақлаб қолаётганлигини тасдиқлади. Бу кучларнинг ғалабасига кўп жиҳатдан марказ иттифоқи вакиллари билан сўл кучларнинг ҳамкорлиги туфайли эришилди.

Шаҳарларда ҳинд—совет дўстлиги жамияти актив иш олиб бормоқда. Жамиятнинг Калькутта бўлими ўз журналини нашр қилади, жамиятнинг юзлаб аъзолари рус тилини ўрганмоқдалар ва рус тилидаги китобларни ўқимоқдалар. Суратда: жамият аъзоларининг совет ёшлари делегацияси билан учрашуви.

ГАВАНАДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ ОЧИЛДИ

ГАВАНА, 4 январь. (ТАСС). Кеча кечқурун бу ерда Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари бирдамлигининг биринчи конференцияси очилди.

ВАШИНГТОН ИЗОҲ БЕРМОҚДА

АДДИС-АБЕБА. (ТАСС). АҚШ давлат секретарининг Африка ишлари бўйича ёрдамчиси Меннен Уильямс президент Жонсоннинг Эфиопия императори Хайле Селассие 1 га юборган мактубини бу ерга олиб келди. Уильямс американинг Вьетнамга нисбатан тутаётган сиёсатини «изоҳлаб бериш учун» африка мамлакатларини кезиб юрибди. У ҳозиргача Марокаш, Жазоир ва Тунисда бўлди.

ЗАБАСТОВКА ДАВОМ ЭТМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нью-Йоркдаги транспорт ишчилари касаба союзи иш ҳақини кўпайтириш, ишдан бўшатиш ҳолларига қарши гарантиялар бериб қўйиш ва пенсия таъминотини яхшилаш тўғрисидаги талабларга қўшилиб, забастовка эълон қилган эди. Шу забастовка ҳали ҳам давом этмоқда. Одатда иш кунлари қарийб 7,4 миллион кишини ташийдиган метро поездлари ва шаҳар автобуслари таққа тўхтаб турибди. Транспорт муаммаси бир қанча фавқулодда чоралар кўришни талаб қилди: муниципалитет корхона эгаларига мурожаат этиб, забастовка ўтиб бўлгунча ўз хизматчиларининг бир қисмини ишдан озод қилиб туришни сўради, мактаблар ва коллежларни ёпиб қўйди.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИДА

МОНГОЛИЯ БИНОКОРЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

УЛАН-БАТОР. (ТАСС). Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилаётган Дархон теплоэлектроцентралининг бинокорлари ишлаб чиқаришда яна бир муваффақиятга эришдилар. Тўртинчи, сўнгги турбо генератор комплекс синовларга тахт қилиб қўйилди. Шу синовлардан ўтгандан кейин генератор саноатга ток бера бошлайди.

Теплоэлектроцентрал электр энергия ҳосил қилиш юзасидан ўзига берилган биринчи планни 114 процентдан ошириб бажарди.

БОЛАЛАРГА ҚАРШИ УРУШ

ДАКАР. (ТАСС). Америка авиацияси Вьетнамда гербицидлар сочаётганлиги, деб ёзади Сенегалда чиқадиган ҳафталик «Юните африкэн» газетаси, жуда ҳам катта жиноят бўлиб, урушнинг янги шакли топилганлигини билдиради, чунки шолипояларни химикатлар билан яксон қилиб ташлаш минглаб вьетнамлик болаларнинг очликдан ўлиб кетишига олиб келади.

«Болаларга қарши уруш... оч қолаётган гўдакларга заҳар солинган сут юбориб, тезроқ ғалабага эришилса бўлмасмикин?», — деб киноялли савол беради «Юните африкэн» газетаси.

ПОЛКОВНИК БОКАССА: МУРОСАГА КЕЛИШ СИЁСАТИ

БАНГИ. (ТАСС). Марказий Африка Республикаси давлати ва ҳукуматининг янги бошлиғи Жан Бедэль Бокасса менинг ҳукуматим муросага келиш сиёсатини ўтказади, деди журналистларга, ҳамма департаментларнинг раҳбарларидан ўз вазифаларини бажаришга киришиш илтимос қилинганлигини айтиб, айни маҳалда Бокасса «Мамлакат маъмуриятини қобилиятсиз ва виждонсиз кишилардан тозалаш» ҳуқуқини ўзимда сақлаб қоламан, деди. Шундан сўнг полковник собиқ меҳнат министрини истисно қилганда, қамоққа олинган сиёсий арбоблари ва илгариги ҳукумат министрларининг ҳаммаси озодликка чиқарилганини айтди.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — Мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида. **Олтин калит** (фильм-эртак). 13.10 — **Арча чироқлари ёқилганда** (шаҳар янги йил арчаси).

Рус тилида: 14.00 — **Капитан Грант болалари** (бадиий фильм), 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Олтин тўй** (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 19.00 — **Дилором операси** (Навоий номли театрдан), танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар** ва **«Баҳор» Африкада** номли ҳужжатли фильмдан кейин рус тилида **Гуллаб-яшнаётган ўлка** (адабий эшиттириш).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.40 — **Қўғирчоқ фильм** (болалар учун), 19.10 — **Бўйсунган дашт** (телефильм), 19.30 — **Лайли ва Мажнун** (фильм-балет), 20.45 — **Москва юлдузлари** (фильм-концерт).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/I да кундуз **Демон**, кечқурун **Дилором**, 6/I да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Флория Тоска**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/I да кундуз **Насриддин саргузаштлари**, кечқурун **Гамлет**, 6/I да кундуз **Уғирланган умр**, кечқурун **Алишер Навоий**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/I да **Нурхон**, 6/I да **Ёшликда берган кўнгил**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Циркда арча»**, **«Юность»** цирк коллективи гастроллари ва **«Арслонлар»** аттракциони.

КИНО

Олтин ғоз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Ер фарзанди (эрталаб соат 10 да ўзбек тилида), **Осмон калити** (эрталаб 11.40 минутда) — НАВОИЙ номли.

ЁШЛАР ГАЗЕТАЛАРИ ОБУНАЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

„ЁШ ЛЕНИНЧИ"

ва

„КОМСОМОЛЕЦ УЗБЕКИСТАНА"

январь ойидан ҳафтада 3 марта ўрнига

5 МАРТАДАН ЧИҚАДИ

Шу муносабат билан янги обуна ҳақи белгиланган:

1 ойга — 44 тийин.

3 ойга — 1 сўм 32 тийин.

6 ойга — 2 сўм 64 тийин.

Бир йилга — 5 сўм 28 тийин.

Бу газеталарнинг обуначилари тегишли қўшимча ҳақни тўлашлари керак.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

ХАЗИНА

Ватанимиз ўтмишини ўрганишда архив материалларининг аҳамияти жуда катта. Мамлакатимиздаги катта архивлардан бири — Ўзбекистон ССР Марказий Давлат архивида сақланаётган материаллар моҳиятига кўра катта илмий-тарихий аҳамиятга эгадир. Республикамиз архивида революциядан илгариги Туркистон тарихи, Ўрта Осиёнинг Россияга қўшилишига оид материаллар, Хева ва Бухоро хонликлари тарихи бўйича ҳужжатлар сақланмоқда. Ўлкамизда Октябрь революциясини тайёрлаш ва унинг ғалабаси, гражданлар урушига оид, босмачилар билан кураш, Ўрта Осиё республикаларининг миллий жиҳатдан ажралиши ҳамда ўзбек социалистик маданиятининг ривожланиши ҳақида ҳикоя қилувчи материаллар бор.

Давлат архивида, шунингдек таниқли кишиларнинг ҳаёти ва фаолияти давомида тўпланиб қолган, улар ижодий фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳужжатли материаллар ҳам сақланади. Шахсий фондлар бўлимида тўпланган турли кундаликлар, хотиралар, ёзишмалар, ёндафтарчалар, альбомлар, фотосуратлар шулар жумласидандир. Бу ҳужжатларнинг авторлари совет давлатимизнинг машҳур давлат ва жамоат арбоблари, фан-техника, адабиёт ва санъат кишилари, ишлаб чиқариш қаҳрамонлари ва новаторларидир.

Масалан, Туркистон ўлкаси фавқулодда комиссари П. А. Кобезев, Туркистон марказий ижроия комитети раисининг ўринбосари Д. М. Манжара, профессорлардан Н. Г. Малицкий, А. Д. Греков, В. И. Романовский, А. Ф. Троицкий, биринчи ўзбек рассом аёли Ш. Хасанова, фотомухбир М. Э. Пенсон, академик Р. Р. Шредер ва бошқа кўпгина атоқли кишиларнинг шахсий архивлари катта қизиқиш уйғотади.

Айниқса энг кекса микробиолог ва эпидемиолог, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор Алексей Дмитриевич Греков ҳаёти ва фаолиятига оид шахсий архив диққатга сазовор. Бу ажойиб олим 1897 йилда ҳарбий, медицина академиясини битириб, ўз ихтиёри билан Мерв (ҳозирги Мари) шаҳрига ишга келади. Бу ерда у безгак, дизентерия, ич терлама ва бошқа касалликларнинг оғир кўринишларига қарши актив курашга кириша бошлади. 1911 йилда у Тошкент ҳарбий госпиталига ишга юборилади. Октябрь революциясидан сўнг Ўрта Осиёда соғлиқни сақлаш ишида актив қатнашиб, ўлкада биринчи бактериология лабораториясини ташкил қилади. Ленин декрети билан тузилган Ўрта Осиё университетида микробиология кафедрасини тузади ва унинг мудири бўлиб ишлайди. Республикамиз олимлари ичида биринчи бўлиб унга 1928 йилда Меҳнат Қаҳрамони деган фахрли унвон берилади, сўнгра Ленин ва Меҳнат Қизил байроқ орденлари билан мукофотланади. Олимнинг шахсий архиви ҳали нашр қилинмаган 5 асардан иборат. Улар орасида «Ўрта Осиёда ишлаган врачнинг 50 йили» деб аталган қўлёзма катта ўрин эгаллайди. Бу қўлёзма олимнинг 1897 йилдан то 1947 йилгача бўлган фаолияти ҳақида ҳикоя қилади.

Марказий давлат архивининг ҳужжатлари илмий ишлар, монографиялар, бадиий асарлар, сценарийлар яратишда шунингдек агитация-пропаганда ишларида кенг фойдаланилмоқда. Масалан, кекса ёзувчи А. В. Алматинская «Зулм» деб аталган уч томлик романини ёзишда шу ердаги материаллардан фойдаланди. Журналист Г. Димов эса Карл Маркс «Капитал»ини рус тилига биринчи марта таржима қилган Г. А. Лопатин фаолиятига оид материалларни шу архивимиздан топди ва уни ўрганди. Геологлар эса Ўзбекистон территориясидаги фойдали қазилма конларини аниқлашда архивдан қимматли материаллар олиб. Ундан фойдаландилар. Бундан ташқари илмий ходимларимиз Ўзбекистон ва Ўрта Осиёнинг бошқа республикаларида пахтачиликнинг ривожланиши ва сув ресурсларига оид қизиқарли ҳужжатларни топдилар. Шунингдек, архив материаллари телевизион эшиттиришларни тайёрлашда, фотокўргазмалар ташкил қилишда ҳам катта ёрдам берди.

Архивнинг ўқув залида фақат республикамизнинг олимлари, илмий ходимлари, ўқитувчилари, ёзувчи ва журналистларининггина эмас, балки Ўрта Осиёнинг барча республикаларидан, шунингдек Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарларидан келган кишиларни ҳам учратиш мумкин.

Архивимиз йил сайин янги-янги материаллар билан бойиб бормоқда. Яқиндагина архив Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи Н. П. Архангельский ва ёзувчи А. В. Алматинская ўртоқларнинг шахсий архивлари материалларини қабул қилиб олди.

Жамоатчилик айрим қимматбаҳо ҳужжатларни қидириб топишда архив ходимларига катта ёрдам бермоқда. Улардан ТошДУ профессори Исломов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи С. С. Галянт, таниқли ирригатор Т. А. Колпакова, СССР халқ артисти Ҳ. Носирова ва бошқалар қимматли материалларни излаб топишда, у ёки бу воқеанинг иштирокчилари билан учрашувлар ўтказишда бизга кўмаклашмоқдалар. Масалан, ўртоқ Исломов ёрдамида машҳур архитектор рассом С. Н. Полупанов шахсий архиви топилди. П. В. Кандеев эса Бухоро амирининг ҳаётига оид қимматли фотоҳужжатларни архив ихтиёрига топширди.

Шундай қилиб, республикамизда давлат архиви тобора янги ҳужжатли материаллар билан бойимоқда.

С. САФАРОВА,
Ўзбекистон ССР Марказий давлат архивининг старший илмий ходими.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 08003. ИНДЕКС 64969

Г — 1024.